

Orman ve Av

2025 | Mayıs - Haziran | Cilt:103 | Sayı:3

ISSN: 1303-040X

Orman Şehitleri

2 »

Anadolu Kırsalından
Tabulu Ağaç ve
Orman Örnekleri

8 »

Dernek İçi
Demokrasi Üzerine

16 »

Bitkilerde Don Zararına
Mukavemet Teşhisi İçin
Erken Test Yöntemlerinin
Kullanımı

19 »

**TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TARAFINDAN İKİ AYDA BİR
YAYIMLANIR.**

Yıl: 2025, Mayıs - Haziran, Cilt: 103 Sayı: 3
ISSN 1303-040X

**TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ**

GENEL BAŞKAN

Ahmet Hüsrev ÖZKARA

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hayriye ERTUĞRUL

EDİTÖR

Doç. Dr. Fatih TEMEL

fatihtemel93@gmail.com

YAYIN KURULU

Dr. Coşkun Okan GÜNEY

Orm. Yük. Müh. Erdal ÖRTEL

Prof. Dr. Mehmet ÖZALP

Orm. Yük. Müh. Niyazi ÖZÇANKAYA

Dr. Cansu ÖZTÜRK

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
CUMHURİYET MAH. TUNA CAD. NO: 5/8 KIZILAY
06420 ÇANKAYA / ANKARA / TÜRKİYE

TEL-FAKS

0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

tod1924@ormancilardernegi.org

TASARIM

Mehmet KAYABAŞI

BASKI

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

KAPAK FOTOĞRAFLARI

Ön Kapak
Zeki DOĞMAZ

İç Kapaklar
Hayriye ERTUĞRUL

İÇİNDEKİLER

Editörden	1
Orman Şehitleri	2
Türkiye Ormancılar Derneğinin 2/B Arazilerine İlişkin Görüşü	3
Sorun Küresel İklim Değişikliği Değil! Yangınları Önlemek Bizim Elimizde	4
13.06.2025 Tarihli “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Hakkında Türkiye Ormancılar Derneğinin Görüşü	5
Anadolu Kırsalından Tabulu Ağaç ve Orman Örnekleri	8
Dernek İçi Demokrasi Üzerine	16
Erken Test Yöntemleri Vasıtasıyla Bitkilerde Don Zararlarına Mukavemet Teşhisleri Yapılabilir Mi?	19
21 Mart Uluslararası Ormanlar Günü Etkinlikleri	24
TOD Genel Merkez Etkinlikleri	26
TOD Batı Akdeniz Şubesi Etkinlikleri	29
Türkiye Ormancılar Derneğinin 100 Yılı Sergisi Adana’da Sergilendi	34
Çankaya Belediyesi Aşık Veysel Engelsiz Yaşam Merkezi	34
Türkiye Ormancılar Derneğinin 100 Yılı Sergisi Bolu’da Sergilendi	35
Bursa Teknik Üniversitesi Orman Fakültesinde Korunan Alanlar Semineri Gerçekleştirildi	36
Denizli Biyoçeşitliliği ve İklim Krizi İle Mücadele Paneli Yapıldı	37
Doğaya Bir Kıvılcım Yeter!	38
TOD İzmir Temsilciliği Etkinlikleri	39
TOD Trabzon Temsilciliği Etkinlikleri	45

EDITÖRDEN

Doç. Dr. Fatih TEMEL

Sevgili Orman ve Av okurları,

2025 yılı, Türkiye için orman yangınlarıyla mücadelesinin daha da ağırlaştığı, ciddi kayıpların yaşandığı bir yıl olmaktadır. Özellikle Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında art arda çıkan büyük çaplı yangınlar, hem doğa hem de insan yaşamı açısından telafisi zor sonuçlara yol açmıştır. Yangınlara müdahale ederken hayatını kaybeden kamu çalışanları ve gönüllüler, bu sürecin en acı kayıpları olarak hafızalara kazınmıştır. İzmir'in Ödemiş ilçesinde meydana gelen orman yangınında şehit düşen Dozer Operatörü **İbrahim DEMİR** ile tedavi sürecinde vefat eden Orman İşçisi **Ragıp ŞAHİN**'i ve Eskişehir'de çıkan orman yangınında şehit düşen Orman Muhafaza Memuru **Enes KIZILYER**, Dozer Operatörü **Eyüp DERELİ**, Yangın Personeli **Hilmi ŞAHİN**, Arazöz Şoförü **Tolunay KOCAMAN**, Yangın Personeli **Sercan ÜNTİ**, AKUT Gönüllüleri **Alperen ÖZCAN**, **Bayram Eren ASLAN**, **İlker ONARICI**, **Muharrem CAN** ve **Tekin Enes SARIYILDIZ**'ı saygı ve rahmetle anıyor, yakınlarına başsağlığı diliyoruz.

Orman yangınları sadece çevresel bir kriz değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve etik bir meseledir. Bu afetlerin sıklığı ve şiddeti arttıkça, yalnızca doğanın değil, toplumun tüm kesimlerinin de zarar gördüğü unutulmamalıdır. Yangınlarda görev yapan kamu personelinin yeterli ekipman, güvenli müdahale koşulları ve yasal koruma ile desteklenmesi gereklidir. **Orman yangınları nedeniyle yaşanan can kayıpları kabul edilebilir bir durum değildir.**

Türkiye Ormancılar Derneği'nin kamuoyuna sunduğu güncel değerlendirmelere göre, ülkemizde son 88 yılda yaklaşık 1.9 milyon hektar orman alanı yanmış ve son yıllarda yangın sayısı ciddi biçimde artmıştır. 2024 yılı itibarıyla yıllık yangın adedi 3.797 gibi rekor bir seviyeye ulaşmıştır. Bu artış yalnızca iklim değişikliğiyle açıklanamaz. Yangınların %99'unun insan kaynaklı olduğu dikkate alındığında, asıl sorun ihmaller, plansızlık, yetersiz denetim ve doğaya karşı geliştirilen ilgisiz politikalarla ilgilidir. Yangınların yoğunlaştığı kıyı bölgelerinde yapılaşma baskısı, orman dışına çıkartılan alanlar, kontrolsüz faaliyetler ve mevzuattaki zayıflıklar riskleri daha da artırmaktadır. Ayrıca ormancılık politikalarının yerleştirilmesi ve halkın yangın kül-

türüne dair bilinçlendirilmesi hayati önem taşımaktadır. Yangına hassas bölgelerde yaşayan vatandaşların yangına müdahale, ilk yardım, tahliye gibi konularda eğitim alması ve organize edilmesi, yangınların büyümeden önlenmesinde kritik bir rol oynayacaktır.

Ne yazık ki 2025 yılında yaşanan yangınların ardından gelen bir başka önemli gelişme, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen ve kamuoyunda "Torba Kanun" olarak bilinen düzenleme olmuştur. 19 Temmuz 2025 tarihinde kabul edilen bu teklif, maden, çevre ve enerjiye ilişkin çeşitli kanunlarda değişiklikler öngörmekte ve birçok ormanlık alanın madencilğe açılmasının önünü açmaktadır. Türkiye Ormancılar Derneği'nin değerlendirmelerine göre, bu teklif sadece çevresel sürdürülebilirlik ilkelerine değil, aynı zamanda Anayasa'nın 169. maddesiyle devlete yüklenen ormanları koruma görevine de açıkça aykırılık taşımaktadır.

Yangınların ardından ormanların tekrar kazanılması da ayrı bir süreçtir. Ekolojik temelli onarım, yangın sonrası üretim planlamaları, doğal dengenin korunması, biyolojik çeşitliliğin yeniden sağlanması gibi başlıklarda uzun vadeli ve disiplinli politikalar gerekmektedir. Bu süreç, ormancılık alanındaki bilimsel bilgiye dayalı bir yaklaşımla yönetilmeli ve ilgili tüm paydaşlar sürece dâhil edilmelidir.

Bu kanunla birlikte, orman alanlarında madencilik izinlerinin Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne devri, Orman Genel Müdürlüğü'nün denetim yetkilerini zayıflatmakta ve ormancılık alanındaki kamu uzmanlığını dışlamaktadır. Muhafaza ormanları gibi yüksek koruma statüsüne sahip alanların da bu kapsama alınması, sadece doğaya değil, hukuka ve kamu vicdanına da zarar vermektedir. Bu düzenleme ile 37.000 hektara yakın bir alan madencilik faaliyetlerine açılacak, bunun yaklaşık 20.000 hektarı ormanlık alan olacaktır. Türkiye'nin 2053 yılı için koyduğu Net Sıfır Emisyon hedefi göz önünde bulundurulduğunda, ormanların bu şekilde tahrip edilmesi geri dönülmez sonuçlar doğuracaktır.

İyi okumalar dileriz...

ORMAN ŞEHİTLERİ

İzmir-Ödemiş ve Eskişehir'de çıkan orman yangınları ile mücadele sırasında şehit düşen Orman Genel Müdürlüğü (OGM) personeli ve Arama Kurtarma Derneği (AKUT) gönüllülerini* saygı ve rahmetle anıyoruz. Ülkemizin başı sağolsun...

İZMİR ÖDEMiŞ ORMAN YANGINI

İbrahim DEMİR

Ragıp ŞAHİN

ESKİŞEHİR ORMAN YANGINI

Enes
KIZILYER

Orman Muhafaza Memuru
Eskişehir OBM

Eyüp
DERELİ

Dozer Operatörü
Eskişehir OBM

Hilmi
ŞAHİN

Yangın Personeli
Denizli OBM

Tolunay
KOCAMAN

Arazöz Soförü
Eskişehir OBM

Sercan
UNTI

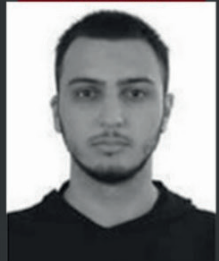
Yangın Personeli
Denizli OBM

Alperen
ÖZCAN

STK Gönüllüsü
Ankara AKUT

Bayram Eren
ARSLAN

STK Gönüllüsü
Ankara AKUT

İlker
ONARICI

STK Gönüllüsü
Ankara AKUT

Muharrem
CAN

STK Gönüllüsü
Konya AKUT

Tekin Enes
SARIYILDIZ

STK Gönüllüsü
Ankara AKUT

BASIN AÇIKLAMALARI

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİNİN 2/B ARAZİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞÜ

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesi ile orman vasfını kaybettiği gerekçesiyle orman sınırları dışına çıkan arazilerin satılması, 2002 yılından itibaren hep gündemde olmuş ve bu arazilerin bir bölümü, daha önce çıkarılan ve birkaç kez Anayasa Mahkemesince iptal edilmesine karşın 2012 yılında yürürlüğe konulan 6292 sayılı Kanun kapsamında, Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından satılmıştır.

Son olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, 21 Mayıs 2025 tarihinde yaptığı bir konuşmada; **"Beş milyon vatandaşımızın heyecanla beklediği bir adım atıyoruz. Orman vasfını yitirmiş tüm alanlarda tespit çalışmalarını bu yılsonuna kadar tamamlayacağız. Bu alanların kullanıcılarını süratle tespit edecek ve yıllardır tapu bekleyen vatandaşlarımıza tapularını kazandıracakız"** şeklinde bir beyanda bulunmuştur.

Orman Genel Müdürlüğü (OGM) yetkililerince daha önce yapılan açıklamalarda; ülkemiz orman kadastrosunun tamamlandığı, 2/B madde uygulamalarının da 2024 yılı sonunda tamamlanacağı belirtilmiş olmakla birlikte; bu uygulamaların henüz tamamlanmadığı ve kısa sürede de tamamlanamayacağı öngörülmektedir.

OGM verilerine göre 2024 yılı sonu itibarıyla, bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybettiği gerekçesiyle orman sınırları dışına çıkarılan alan 662.000 hektardır.

Orman vasfının kaybettirildiği alan miktarı kabaca bilinmekle beraber; bugüne kadar bu alanların ne kadarının satıldığı ne kadarının tapuya tescil ettirildiği ve ne kadarının satışa konulacağı hakkında kamuoyuna açıklanan herhangi bir net bilgi bulunmadığı gibi Sayın Bakan tarafından da bu konuya bir açıklık getirilmemiştir. Bu nedenle Dernek olarak; OGM, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile Milli Emlak Genel Müdürlüğünden konuya ilişkin bilgiler talep edilmiş olup edinecek bilgiler ayrıca kamuoyu ile paylaşılacaktır.

Türkiye, Paris İklim Sözleşmesi kapsamında çeşitli taahhütlerde bulunmuştur. Bu taahhütler arasında, 2030 yılı itibarıyla Ülkemizde **"%21'e varan emisyon artışından azaltım"** hedefi bulunmaktadır. Bu taahhüdü yerine getirebilmek için hazırlanan **"2024-2030 İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı"** kapsamında çeşitli sektörlerde sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik önemli adımlar atılması planlanmıştır; **"Ormanların korunması ve genişletilmesi"** başlığı altında

"karbon yutak alanlarının artırılması ve sürdürülebilir arazi yönetimi politikalarının uygulanması" konusu özellikle vurgulanmıştır.

Bizce de hem çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması hem de uluslararası iklim politikalarına uyum sağlanması yönünden verilen bu taahhüt kritik öneme sahiptir. Öte yandan 6292 sayılı Kanun kapsamında daha önce kullanıcıları belirlenerek Hazine adına tespit ve tescil edilen arazilerden, kullanıcıları tarafından talep edilmeyenlerin 2020/1 sayılı Tamim doğrultusunda ağaçlandırılmak üzere OGM tarafından tahsis yoluyla alınmasının, özellikle orman bütünlüğünün sağlanması açısından çok önemli olduğu ortadadır.

Türkiye Ormancılar Derneği olarak, Paris İklim Sözleşmesi kapsamında verilen taahhütlerin yerine getirilebilmesi ve orman bütünlüğünün sağlanması adına; orman vasfı kaybettirilmiş 2/B arazilerinin yeniden ormana kazandırılarak, OGM tarafından ağaçlandırılmasının uygun olacağını düşünmekteyiz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.
27.05.2025

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
58. DÖNEM YÖNETİM KURULU

SORUN KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ DEĞİL! YANGINLARI ÖNLEMELİK BİZİM ELİMİZDE

Öncelikle, orman yangınlarının söndürülmesinde görev alan başta Orman Genel Müdürlüğü (OGM) olmak üzere, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının personeline ve gönüllülere teşekkür ediyor, çalışmalarında başarılar diliyoruz.

OGM yangın istatistiklerine göre ülkemizde son 88 yılda toplam 1.907.280 hektar orman alanı yanmıştır. Yanan alanların yıllık ortalaması 21.673 hektardır. 88 yılda çıkan yangın adedi 126.280 adet olup yıllık ortalaması 1.435 adettir. Ancak son on yılda bu ortalama 2.732 adete kadar yükseldiği gibi 2024 yılında rekor kırarak 3.797 adet olmuştur.

Küresel iklim değişikliğinin etkisiyle, orman yangınlarının sayıları ve etki alanları her geçen gün artmaktadır. Ancak bu artışı sadece küresel iklim değişikliğine bağlamak, asıl sorunların göz ardı edilmesine ve yükümlülüklerin hafife alınmasına neden olacaktır.

Yangınların önlenmesi için yapılması gerekenleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- Riskli alanların belirlenmesi,
- Bu alanlarda yangına müdahale için gerekli önlemlerin alınması,
- Tarım-orman arakesitinde alınacak önlemlerin belirlenmesi,

- Ormanlar, tarımsal alanlar ile yapıların yangına dirençli hale getirilmesi,
- Yangınla ilgili güncel yasal düzenlemelerin yapılması vd.

Sayılan bu eylemlerin aksatılmadan ve geliştirilerek tamamlanması büyük önem arz etmektedir.

Son yıllarda ormanların çok yoğun bir şekilde izin ve irtifaka konu edilmesi, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun EK-16'ncı maddesi ve 2/B maddesi kapsamında yapılan orman dışına çıkartma uygulamaları, ormanlarımızı hızla parçalamakta ve içini boşaltmaktadır.

Orman içi ve orman kenarında yer alan, orman dışına çıkarılmış sahalarda yangına karşı önlemler alınamamakta; aynı zamanda yangın kültüründen uzak insan hareketliliği, yangınların artmasına neden olmaktadır. Öte yandan "mükellef" sistemi yerine getirilen "gönüllülük" uygulamasının, yangınlar için yeterince çare olmadığı da bilinen bir gerçektir.

Yangın sayılarının artarak devam ettiği gerçeği karşısında; yangınlarla mücadele olanaklarını artırarak, söndürme odaklı proje ve hazırlıklar ile yangınları ve etkilerini önlemek de mümkün olamayacaktır. Yangınlarla sadece mücadele odaklı stratejiler yerine; ağırlıklı olarak halkın katılımı ile çok daha ekonomik,

risksiz, yangınların çıkmamasına yönelik, yeni başlamış yangınlara ise anında, kaynağında, güvenli ve etkin olarak müdahale yangınların ilacı olacaktır. Sorun nerede ise çözüm de oradadır. Yangın sorununu yangına neden olanlarla birlikte çözmek öncelikli hedef olmalıdır.

Yangınların %99'u alan olarak insan kaynaklı olup orman içinde ve çevresinde yaşayan insanların etkinliklerinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle yangın adetlerini en aza indirmek için "insan" odaklı projeler geliştirilmesi zorunludur.

Yangınları kaynağında önlemek amacıyla, yangına hassas bölgelerden başlamak üzere tüm yaşam alanlarında; yangınlara her anlamda hazırlıklı, doğaya ve yangınlara duyarlı, çevre sorunlarını sahiplenmiş, gerekli olabilecek hemen her konuda (bina-orman ve diğer açık alan yangınları, ilkyardım, tarımsal etkinlikler, tahliye vb.) eğitilmiş, organize olmuş, yangınlarla yaşamasını bilen, yangın önlemlerini almış, gerektiğinde yeni başlamış yangınlara güvenli olarak müdahale edebilen, yangınlarla mücadelede katılımcı bir toplum yaratılması, başka bir ifade ile ormanlık alan ve yakınlarında yaşayan veya bulunanlar için yangınla mücadele kültürünün oluşturulması esastır.

Yapılacak bu tür etkinliklerde yöre halkının; yangınlarla ilgili

kurumlar, yerel idareler ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile birlikte organize olmaları, desteklenmeleri, eğitilmeleri ve yardımlaşmaları, yangınların önlenmesi ve müdahaleler için çok önemlidir. Halkla birlikte yapılacak bu tür etkinliklerin, yangınların önlenmesinde çözüm odaklı olmasının yanı sıra çok daha ekonomik ve etkili olacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda Türkiye Ormancılar Derneği olarak; Muğla'da **"Yangına Dirençli Yerleşim Yerleri"** projesini, Antalya'da **"Turizm'de Orman Yangınlarında Farkındalığın Arttırılması"** projesini ve İzmir'in Kemalpaşa - Yukarıkızılca ve Bergama - Yertitahtacı kırsal mahallelerinde

(köylerde) yangın uzmanlarıyla birlikte öncü ve örnek çalışmalar yürütmekteyiz.

Sonuç olarak, orman yangınları yönetimi;

- Yangına neden olan koşulların ortadan kaldırılmasından yangına dirençli orman kurmaya,
- Yer ekip ve araçlarının güçlendirilmesinden hava araçlarının etkin kullanılmasına,
- Liyakatli yöneticilerden yer değiştirme uygulamalarının doğru yapılmasına,
- Yangın sonrası üretim ve pazarlamadan ekolojik temelli bir onarım gerçekleştirmeye

kadar çok sayıda bileşenden meydana gelen kapsamlı bir süreçtir.

Yangınların insan hayatını ve yerleşimleri etkilemeye başlamasıyla birlikte bu süreç daha da kompleks bir durum almıştır. Ortaya çıkan bu koşullar ekolojik, biyolojik, sosyo-ekonomik ve kültürel tüm süreçleri içine alan, bütünlük bir orman yangınları yönetim sistemine ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.
02.06.2025

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
58. DÖNEM YÖNETİM KURULU

13.06.2025 TARİHLİ "BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ" HAKKINDA TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİNİN GÖRÜŞÜ

Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadelede kritik bir süreçten geçtiği bu dönemde, fosil yakıtların vazgeçilmez olduğu vurgulanarak hazırlanan bu kanun teklifi, ülkenin taahhüt ettiği sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle açık bir çelişki içindedir. Türkiye, 2053 Net Sıfır Emisyon hedefi doğrultusunda sera gazı emisyonlarını %41 azaltmayı taahhüt ederken, maden kanununda yapılan bu değişikliklerle, karbon yutakları olan orman-

ların madencilğe açılmasını öngörmekte ve iklim değişikliği ile mücadeleyi sekteye uğratmaktadır.

2872 Sayılı Çevre Kanunu, 3213 sayılı Maden Kanunu, 4342 sayılı Mera Kanunu, 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımına İlişkin Kanun, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun bazı maddeleri değiştirilmesi teklifi ile; orman, zeytinlik, mera ve sit alanlarının neredey-

se tamamını madencilğe açmayı hedefliyor. Teklif kanunlaşır- sa; Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) madencilik projelerinde tek karar verici olacak, zaten sağlıklı yürümeyen ÇED süreçleri hızlandırılacak ve acele kamulaştırma kurumsallaşacaktır. Ayrıca, devletin madencilik izinlerinden aldığı ücretlerde hesaplama katsayıları düşürülerek, şirketlerin daha az ödeme yapması sağlanacaktır.

Fosil Yakıtlarla Çelişen Strateji

Kanun teklifinin gerekçesinde enerji arz güvenliği ve dışa bağımlılığı azaltma hedefi öne çıkarılmaktadır. Ancak bu, kömür madenciliğini teşvik etmek ve ormanları, zeytinlikleri, kültürel miras alanlarını, meraları ve su havzalarını feda etmek anlamına gelmektedir. Türkiye'nin yenilenebilir enerjiye geçiş stratejisi ve Paris İklim Anlaşması taahhütleri göz önüne alındığında, bu teklif sürdürülebilir kalkınma ilkelerine aykırıdır.

Karbon Yutakları Olan Ormanların Korunması Şarttır

Teklifte maden alanlarına denk gelen ormanların MAPEG'e ücretsiz devredileceği ve kurumlardan görüş alma süreçlerinin de MAPEG tarafından yürütüleceği belirtilmektedir. Bu düzenleme, ormanların kamu yararı adına korunmasını savunan anayasal yükümlülükleri göz ardı etmektedir.

Muhafaza Ormanlarının Yok Edilmesine Karşıyız

Kanun teklifinin 3'üncü Maddesi ile 3213 Sayılı Maden Kanunun 7. Maddesinin 2. Fıkrasının değiştirilmesi ile "muhafaza ormanı" ifadesi yasadan çıkarılarak, en üst düzeyde koruma statüsüne sahip muhafaza ormanları, normal ormanlar gibi iş ve işleme konu edilerek, madenciliğe açılmasının yolu yapılmaktadır. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 23 ve 24'üncü Maddeleri gereğince; "arazi kayması ve yağmurlarla yıkanması tehlikesine maruz olan yerlerdeki ormanlarla, meskûn mahallerin

havasını, şose ve demiryollarının toz ve kum fırtınalarına karşı muhafaza eden ve nehir yataklarının dolmasının önüne geçen veya memleket müdafaası için muhafazası zorunlu olan Devlet Ormanları, maki veya fundalarla örtülü yerleri" sürekli olarak; tahrip edilmiş veya yangın görmüş Devlet Ormanlarını da üretim ormanı haline gelinceye kadar bakanlar kurulu kararıyla, muhafaza ormanı olarak ayrılmaktadır. Bu güne kadar ilan edilen 54 adet, toplam 247.707 hektar "muhafaza ormanı" statüsünde orman alanı vardır. Bu alanların madenciliğe konu edilecek şekilde yasadan çıkarılmasının teklif edilmesi dahi düşünülemez ve derhal geri çekilmelidir.

Devlet Ormanlarının MAPEG'e Devredilmesine Karşıyız

Kanun teklifinin 3'üncü Maddesi ile 3213 Sayılı Maden Kanunun 7'inci Maddesinin 3'üncü, 4'üncü, 7'inci ve 11'inci Fıkraları değiştirilerek; "Devlet ormanları içinde maden aranması ve işletilmesi ile madencilik faaliyeti için zorunlu; tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve altyapı tesislerine MAPEG'in talebi üzerine üç ay içinde yirmi dört ay süreyle bedelsiz izin verilir. MAPEG'çe talep edilmesi halinde izin süresi on iki ay uzatılır. MAPEG'çe alınan bedelsiz izne ilişkin taahhüt senedi Orman Genel Müdürlüğü (OGM)'ne verilir. Ancak verilen bedelsiz iznin işletilmesi, gerçek ve tüzel kişilere devredilmesi veya işlettilmesi halinde alınması gereken bedeller OGM'nin özel bütçe hesabına yatırılarak, bedelli taahhüt senedi en geç bir

ay içerisinde OGM'ye verilir. Bu fıkranın yürürlüğe girmesinden önce verilen izinler ruhsat süresince devam eder ve altı ay içerisinde MAPEG'e devredilir." şeklinde düzenleme yer almaktadır.

Devlet Ormanlarında maden işletme, tesis ve altyapı tesis izinlerinin, MAPEG'e bedel alınmaksızın verilmesi, izinle birlikte ruhsat sahasında madencilik faaliyetlerine ilişkin her türlü tasarruf yetkisinin madencilik faaliyetleri sonlanıncaya kadar MAPEG'e geçmesi nedeniyle, ormancılık faaliyetlerinin uzman kuruluşu olan OGM'nin Devlet Ormanlarındaki denetiminden yoksun bırakan ve denetim işleminin ne şekilde yapılacağı açık bir şekilde ortaya koymayan bir düzenleme ile belirsizlik oluşturulmuştur.

Diğer taraftan; OGM Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile "Orman kaynaklarını; ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel faydalarını dikkate alarak, bitki ve hayvan varlığı ile birlikte, ekosistem bütünlüğü içinde idare etmek" görevi OGM'ye verilmiştir. OGM'nin bu görevi, torba yasa ile başka bir kuruma devredilemez. Ruhsat sürelerinin uzunluğu ve alanlarının çok büyük olması da dikkate alındığında, ormanlar üzerindeki bu baskı ile ormanların devamlılığının tehlikeye düşürülmesi, sınırlarının daraltılmasına neden olacak olması, ayrıca denetim ve idaresinde başat kuruluş OGM'nin devre dışı bırakılması kabul edilemez. Türkiye Ormanlıları Derneği olarak Devlet Ormanlarının madencilik için MAPEG'e devredilmesine şiddetle karşı çıkıyoruz

ve kabul edilemez buluyoruz. Kanun teklifinde sadece maden yatırımcısının emek, masraf ve zaman kaybının önüne geçilmesi hedeflenmiş, madencilik faaliyetlerinin Ülke ormanlarının devamlılığı ve idaresi üzerindeki olumsuz etkileri göz önüne alınmamıştır.

Kanun teklifinin 3. Maddesi ile Devlet Ormanlarında madencilik faaliyeti için ücretsiz izinler sağlanması, Türkiye'nin karbon nötr olma hedefiyle bağdaşmamaktadır. OGM denetim yetkisi sınırlandırılarak, orman alanlarının sürdürülebilir yönetimi sektöre uğratılmaktadır.

Öte yandan, Anayasamızın 169'uncu maddesi ile **"ormanların korunması ve alanlarının genişletilmesi"** konusunda devlete yüklenen temel görev, ilgili kuruluş kanunıyla OGM'ye verilmiştir. Kanun teklifi ile MAPEG'e devredilmek istenilen yetkilerden dolayı, OGM'nin **"Orman kaynaklarını; ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel faydalarını dikkate alarak, bitki ve hayvan varlığı ile birlikte, ekosistem bütünlüğü içinde idare etmek"** görevi büyük ölçüde sektöre uğrayacaktır.

Ormanların Ekonomik Katma Değeri Kömürden Daha Yüksektir

Teklifin temel gerekçelerinden biri, madencilik faaliyetlerinin ekonomik kazanç sağlamasıdır. Ancak ormanların sağladığı ekolojik ve ekonomik katkı, kömür madenciliğinin kısa vadeli kazançlarından çok daha yüksektir.

Kömür Madenciliği	Orman Ekosistemi
Kısa vadeli ekonomik kazanç sağlar	Uzun vadeli karbon yutakları oluşturur
Fosil yakıt tüketimini artırır	İklim değişikliğiyle mücadele eder
Toprak ve su kaynaklarını kirletir	Su döngüsünü düzenler
İstihdam yaratır ancak sağlık riskleri içerir	Sürdürülebilir ormancılık ve ekoturizm ile istihdam yaratır

Kanun teklifinde sadece maden yatırımcısının emek, masraf ve zaman kaybının önüne geçilmesi hedeflenmiş, madencilik faaliyetlerinin Ülke ormanlarının devamlılığı ve idaresi üzerindeki olumsuz etkileri yok sayılmıştır.

Orman ekosistemi, iklim değişikliğiyle mücadelede kritik rol oynayan karbon yutaklarıdır. Türkiye'nin iklim hedefleriyle tutarlı bir enerji politikası, fosil yakıt madenciliğini teşvik etmek yerine, ormanları koruyarak ve yenilenebilir enerjiye yatırım yaparak sürdürülebilirliği sağlamaktır.

Kanun teklifi ekinde yer alan koordinat listesine göre; Muğla-Yatağan ilçesindeki 1'inci alanda 14.100 hektar, Muğla-Milas ilçesindeki 2'nci alanda 23.307 hektar olmak üzere toplam 37.407 hektar büyüklüğünde bir alan madencilığe açılacaktır. Bu alanın 19.733 hektarı ormanlık alandır. Daha önce bu alanların madencilığe açılmasına yönelik genel mevzuat düzenlemelerinin STK'lar tarafından yargıya taşınması ve yargı kararıyla düzenlemelerin iptal edilmesi üzerine; bu kez kişiye özel ve adre-

se teslim düzenleme yapılmaya çalışılmaktadır.

Yapılmaya çalışılan bu özel düzenlemenin, Anayasamızın **"Kanun önünde eşitlik"** başlıklı 10'uncu Maddesi ile **"Ormanların korunması ve geliştirilmesi"** başlıklı 169'uncu Maddesi aykırılık teşkil ettiğini düşünüyoruz.

Türkiye Ormancılar Derneği'nin Çağrısı

Türkiye Ormancılar Derneği olarak, Devlet Ormanlarının madencilik için MAPEG'e devredilmesine, muhafaza ormanlarının madencilığe açılmasına ve kömür madenciliğinin ekosistem üzerinde yaratacağı yıkıma şiddetle karşı çıkıyoruz. Türkiye, iklim değişikliği ile mücadelede uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmek istiyorsa, bu yasa teklifi derhal geri çekilmelidir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.
19.06.2025

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
58. DÖNEM YÖNETİM KURULU

ANADOLU KIRSALINDAN TABULU AĞAÇ VE ORMAN ÖRNEKLERİ

Prof. Dr. Ünal ASAN - Emekli Öğretim Üyesi, unalasan46@gmail.com

Kısa Özet

Kadim inanç kültürümüzde halk tarafından ziyaret edilip çeşitli ritüellere sahne olan tek ağaç, ağaç kümeleri ve orman parçaları incelendiğinde, bunların tamamının halk arasında kutsal ve tabulu sayıldığı için günümüze kadar gelebildiği görülmektedir. Kimi; haklarında anlatılagelen mistik ve folklorik söylencelerin uğursuzluğu, kimi de içlerinde ve gölgeleri altında barındırdığı antik mezarlarda gömülü insanların yöresel tarih ve inanç sistemlerinin ortaya çıkıp şekillenmesine yaptıkları katkıların büyüklüğünden ötürü kutsiyetlerine inanıldığı için günümüzde bile korunup gözetildiği anlaşılmaktadır. Anadolu'nun hemen her yerinde karşımıza çıkan bu kutsal mekânların hem bireysel, hem de toplu halde yapılan dualar eşliğinde adak ve kurbanların kesilerek yenildiği yerler olarak işlev gördüğü gözlenmektedir. Bu makale, bu bağlamdaki tek ağaç, ağaç gurupları ve orman parçalarına örnek verme amacıyla kaleme alınmıştır. Konunun iyi anlaşılabilmesi düşüncesiyle, makale içinde önce bazı gerekli teknik tanımlara yer verilmiş, sonra da her tanıma en uygun örnekler; hem kendi çalışmalarımızdan hem Kastamonu, Çankırı ve Çorum kırsalında meslektaşlar ile birlikte yaptığımız grup ça-

lışmalarımızdan hem de çeşitli araştırmacıların bu konuda yaptıkları bazı yayınlardan seçilerek tanıtılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ağaç ve orman kültü, Anıt ağaç, Kalıntı orman, Kutsal ve tabulu orman

Giriş

Gerek mitolojik öyküler ve kutsal kitaplar, gerekse sosyal antropolojinin evrim ve gelişimine ilişkin çok sayıdaki bilimsel çalışmalar, ağaç ile insan arasındaki dinsel ve duygusal ilişkinin insanlık tarihinin başlangıcına kadar indiğini göstermektedir. Homo sapiens'ten öncesini saymaz isek, ilkel insanların bireysel yaşadığı ve toplumsal belleğin henüz oluşmadığı dönemlerde ağaç ve ormanlardan sadece beslenme, barınma ve yırtıcı hayvanlardan gizlenip korunma amacıyla yararlanan insanın (Şenel 2006), ancak toplu yaşama geçip klanlarının yaşam bölgelerinde mevcut olan devasa boyutlu ağaçların kendi ömürlerinden 15-20 kat daha uzun yaşadığını fark etmelerinden sonradır ki; inanç dünyalarında ağaç ve ormanları kutsal bir konuma taşımıştır. Olağanüstü boyutları ve uzun yaşam süresinden ötürü, başlangıçta sadece takdir ve saygıya dayanan bu ilişki, zamanla toplum içinde ağaçların ilk yaratılan canlılar olduğu yönünde bir

düşüncenin yaygınlaşması ile sonradan korku ve tapınmaya dönüşmüştür (Asan 2017). Yeryüzündeki farklı coğrafyalarda çok değişik biçimlerde ortaya çıkan bu süreç, bazı toplumlarda ağaçların yaratıcı olarak algılanması, bazı toplumlarda da yaratıcıya ulaşmada kendilerinden yararlanan bir vasıta olarak görülmesi biçiminde şekillenmiştir (Ergun 2004). Türk dünyası olarak tanımlanan Sibiry, Orta Asya ve Altaylarda yaşayan kadim toplulukların inanç sistemi temelde Gök Tanrı varlığını esas aldığı için, bu yörelerde hüküm süren toplulukların mitoloji ve destanlarında adı geçen Bayterek, Mönküterek ve Baykayın gibi ulu ve kutsal ağaçlar sadece tanrı Ülgen'e ulaşmada insanlara vasıta olan birer varlık olarak algılanmıştır (Asan 2017/a; 2017/b).

İster doğrudan kendisine tapılsın, isterse tanrıdan olan kişisel taleplerinin yerine ulaşmasında vasıta olarak kullanılsın, ağaç ve orman kültüne dair ritüellerin temelinde yatan niyet, yolunda gitmeyen dünyevi işler için tanrının yardımını talep etmektir. Bu ritüeller sırasında; ekilen tarlaların bol ürün vermesi, güdülen sürülerde hayvan sayılarının çoğalması, kurak geçen mevsimlerde yağmur yağması, sel ve taşkınların önlenmesi için fazla yağmurların durması, has-

talarn şifa bulması, çocuksuz kadınların doğurması vb. gibi kişisel ve toplumsal istekler için dualar ediliş tanrıya yalvarılmakta, adaklar adanıp kurbanlar kesilmektedir. Bu ritüellerden birine ait Çubuksarı Tarih Müzesinde sergilenen bir tablo aşağıda gösterilmiştir (Şekil 1).

Ritüellerin şekli özellikle toplu yapılanlarda değişse de, Anadolu'da bu uygulamaların günümüzde de sürdüğü görülmektedir. Hiç kuşkusuz, Anadolu halkının bu inanç sisteminin sürdürülebilirliği için, bu ritüellerin gerçekleştirildiği alanlardaki kutsal ağaçlar ile orman parçalarının insan tasallutundan korunması gerekmektedir. Ne var ki, bu gereksinim de yöre halkının bilinçli ya da bilinçsiz biçimde anlatıp yaygınlaştırdığı kimi mistik söylenceler ile kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Şöyle ki; bazı insanların kutsal saydıkları ve çok değer verdikleri varlık-

lardan bir parçaya sahip olmayı şiddetle arzuladıkları bilinen bir gerçektir. Her isteyen ağaçlardan bir parça koparıp gitmesi ya da ormandan bir şeyler götürmesi halinde bu objelerin zaman içinde kaybolacağı ise bir başka kaçınılmaz olgudur. İşte bu gerçekler nedeniyle olsa gerektir ki; ya kendisi kutsal sayıldığı için ya da kutsal bir mekânda yer aldığı için böyle tek ağaç ve orman parçalarının tamamı hakkında, halk arasında; "zarar verenin mutlaka zarar gördüğü" biçiminde yaygın söylenceler ortaya atılmıştır. Nitekim bugün yurdumuzun değişik yörelerinde karşımıza çıkan kutsal ağaç ve orman parçalarının tamamı için ya mistik veya folklorik, ya da kimi tarihsel olaylara bağlı olan böyle söylenceler ile çok sık karşılaşırız. Ulusal kültürümüzün birer parçası olan böyle ağaç ve orman parçalarının bulundukları mekânların yöre

halkı arasında genellikle "koru" ya da "koruluk" adı ile anıldığını ve korkuya dayalı kimi söylenceler ile tabulu hale getirilip bir anlamda "dokunulmazlık zırhı" kazandığını memnuniyetle gözlemliyoruz.

Konuya İlişkin Teknik ve Bilimsel Tanımlar

Tabulu ağaç ve orman parçalarına örneklere geçmeden önce, konu ile ilgili bazı önemli tanımların hatırlanması, konunun iyi anlaşılması açısından gerekli görülmüş, tanımlar aşağıda sıralanmıştır.

Anıt Ağaç: Yaş, çap ve boy itibarıyla kendi türünün alışılmış ölçüleri üzerinde boyutlara sahip olan, yöre folklorunda, kültür ve tarihinde özel yeri bulunan, geçmiş ile günümüz, günümüz ile gelecek arasında iletişim sağlayabilecek uzunlukta doğal ömre sahip olan ağaçlar anıt ağaçlardır. Anıt ağaçların günümüze kadar gelebilmesinde en büyük faktör, sahip oldukları folklorik söylenceler ile kültürel ve tarihsel değerlerdir. Bu bağlamda en tipik örnek; Bolu Güvemköy'deki Uşaklıçam'dır. Kendisine zarar verenin başına gelenler konusunda pek çok mistik söylence mevcuttur (Asan 1993).

Kalıntı Orman: Geçmişte doğal orman bütünlüğüne sahip iken; olağanüstü doğa olayları veya insanoğlunun uzun yıllar boyunca devam eden tahribinden kaynaklanan, herhangi bir nedenle ana yayılışından kopmuş ve/veya yayılışı daralmış, ancak mevcut varlığı ile geçmişteki orman varlığına şahitlik eden,

Şekil 1. İdil Nehri kıyılarında yaşayan Türk boylarının kutsal ağaç altında at kurban etmeleri (M. Aydemir)

aynı zamanda bilimsel, tarihi, kültürel ve estetik değer taşıyan, kaynak değer ve gösterge niteliğine sahip, izole ve marjinal yayılışların bulunduğu, kendi kendini yenileme yeteneği ve bütünlüğü risk altında olan ve asli ormanın az sayıda bireyini içinde barındıran ender nitelikteki orman nüveleridir (Çolak 2001). Kırsal Çevre grubunun belirlediği kalıntı ormanların önemli bir bölümü içinde, etrafı taşlar ile çevrili eski mezar bulunmaktadır.

Orman Kalıntısı: Geçmişteki doğal orman bütünlüğünden uzun yıllar devam eden insan tahribiyle koparılp çeşitli nedenlerle geride kalabilmiş, ancak orman ekosisteminin oluşabilmesi için gerekli olan minimum alan büyüklüğünü kaybetmiş çok az bireye sahip ağaç grup ve kümeleridir (Dağdaş ve Doğan 2018). Anadolu kırsalında mevcut izole ağaç guruplarının nerede ise tamamı bu özellikleri taşımaktadır.

Tabulu Orman (Kutsal Korular): Kadim inanç kültürümüz açısından halk tarafından kutsal sayılıp ziyaret edilen ve içinde yapılan çeşitli ritüellere sahne olan orman parçalarıdır. Büyük orman komplekslerinin içinde, bitişiğinde veya tamamen dışında olabilirler. Orman komplekslerinin içinde veya bitişiğinde olanlar; çap, boy ve generasyon itibarıyla içinde veya kenarlarında yer aldıkları orman alanlarının normal görünümlerinden bariz biçimde farklı bir kuruluş gösterirler. Bu ağaçlık alanlar insan tahribatından kurtularak günümüze kadar gelebilme

şansını, haklarında anlatılan korkuya dayalı kimi mistik söylencelerden ötürü halk arasında tabulu hale gelmelerine borçludurlar. Bu nedenlerle yöre halkı arasında genellikle **"koru"** ya da **"koruluk"** adı ile anılırlar.

Tabulu Ağaç Örnekleri

Tabulu ağaçlara ilişkin çok sayıda ilginç örnek olmasına rağmen yer darlığı nedeniyle sadece ikisine yer verilebilmiştir. Bunlar; Dedeçamı ve Duayeri Gürgenidir.

Dedeçamı: Bu ağaç, Çorum il merkezine 7 km uzaklıktaki Palabıyık köyüne ait tarım alanlarının ortasında, köy merkezinden 1 km uzakta tek başına bulunan ve yöre halkı arasında Dedeçamı olarak anılan bir anıt karaçamdır (Şekil 2). Uzun yıllar önce bu ağacın sahne olduğu bir olaydan ötürü yöre halkı arasında mistik bir saygınlık kazandığı anlaşılmaktadır. Bir grup meslektaşımıyla birlikte yaptığımız inceleme sırasında bu ağacın mistik öyküsü tarafımıza şöy-

Şekil 2. Dedeçamı'nın uzak ve yakın görünümü.

le anlatılmıştır. Kış mevsiminin soğuk bir gününde aniden bastıran kar fırtınası görüş mesafesini kısaltınca dönüş yolunu bulamayan köyün çobanı sürüsü ile birlikte olduğu yerde donar. Tipi durduktan sonra köye dönmeyen çobanı arayan halk Dedeçami'na yakın bir mesafede çoban ve sürünün donmuş cesetlerini bulur. Olayın üzüntüsü en üst safhaya ulaştığı anda bir koyun sesi duyan köylüler, koyun sesinin, yoğun kar yağışı ile çadır görünümünü kazanmış yaşlı çam ağacının yanından geldiğini anlayıp içeri girdiklerinde, sürüdeki tek bir koyunun yaşlı çamın dal ve gövdesinin oluşturduğu boşluğa sığındığını ve bu boşluğun koyunu soğuktan koruduğunu görmüşlerdir. Olayı ağacın mistik kerameti sayan yöre halkı bu olaydan sonra ağaca kutsallık atfederek adak ve kurbanlarını bu ağacın altında kesmeye başlamıştır. Öyle ki, kurban sayısının fazla olduğu günlerde kesilen etleri pişirmek için ağacın hemen yanına kap, kaçak, kazan gibi mutfak malzemelerini koymak amacıyla bir küçük bina inşa etmişlerdir. Dedeçami'nı dilek ağacı olarak değerlendiren yöre halkının, ağacın gövdesine delikler açarak içine para koydukları gözlenmiştir.

Ağaç üzerinde yaptığımız ölçme ve gözlemler, yaklaşık 8 m boya sahip olan ağacın göğüs çapının 1,67 m, tahmini yaşının 350 yıl olduğunu göstermiştir.

Duayeri Gürgeni: Fatsa ilçesi, Duayeri köyünün eski mezarlığı içinde bulunan bu ağaç, gerçekte tür itibarıyla kayın olsa da halk arasında gürgen olarak anılmaktadır (Şekil 3). Ağacın tabulu sayılması, hem Karahı-

Şekil 3. Fatsa Duayeri köyündeki Karahıdır türbesi ve kabir üzerindeki yaşlı gürgen ağacı.

dır adlı evliyanın kabri üzerinde bulunması, hem de kabrin başucunda dikili olan ve üzerinde kılıç, ok ve mızrak ucu biçimindeki kabartmalar taşıyan taş anıttan (Balbal) ileri gelmektedir. Fatsa eski Belediye Başkanı yardımcılarında Sn. Ahmet Becioğlu tarafından verilen sözel bilgilere göre, bu köyün adının “Duayeri” olarak anılması, yatr ve etrafındaki kadim mezarlığın özellikle çevre köylerden gelen halk tarafından toplu ibadet alanı olarak kullanılmasından ötürüdür. Yatr ziyaretine gelenler burada kurban kesip etlerini

adına “lokma” denilen büyük parçalara bölerek pişirmekte, hem kendileri yiyip, hem de köy sakinlerine dağıtmaktadır. Becioğlu, kabir üzerindeki ağacın dallarına bez bağlama geleneğinin de yaşatıldığını ve fakat daha çok kurban kesme ritüelinin öne çıktığını belirtmiştir.

Tabulu Orman Örnekleri

Makale hacminin sınırlı olması nedeniyle tabulu ormanlara ait örneklerin yedi adet ile sınırlı tutulması ve halk arasındaki yaygın tanımlamadan yola çıkarak, verilen örneklerin bulundukları

konumlarının adı ile tanıtılması uygun görülmüştür.

Hartlap Korusu: Kahramanmaraş'ın Hartlap köyünün bitişiğinde yer alan bu orman, eski bir mezarlık içinde olup göğüs çapları 1,4-1,5 m, boyları 40-45 m, sayıları 50 civarında olan anıt sedir ağaçları ile doludur (Şekil 4). Bugün tam bir kalıntı orman görüntüsü veren ve genetik rezerv alanı olarak ayrılan korudaki ağaçlar varlıklarını Kasım Dede isimli bu yatıra borçludur

(Asan 2017). Koru içinde ayrıca yıkılmış eski bir mescit kalıntısı mevcuttur. Kasım Dede'nin mezarı ve civarı kutsal sayıldığı için içindeki sedir ağaçları da kutsal sayılıp kesilmemiştir. Ancak yakın zamana kadar koru içinde olduğu anlaşılan mescidin yeri 2008 yılında koru sınırları dışına alınmıştır.

İncirköy Korusu: Muğla ilinin Fethiye ilçesine bağlı, İncirköy'ün kadim mezarlığı içinde yer alan bu koru yaklaşık 6 ha

büyükliğinde çok yaşlı bir kızılçam ormanıdır (Şekil 5). Korudaki ağaçlardan en görkemli üç adedinde 1984 yılında tarafımdan yapılan ölçmelere göre göğüs yüksekliğindeki çaplar 1,20-1,10-1,04 m; boylar 38 - 40 - 41 m; yaşlar ise 310 - 290 - 260 yıl olarak belirlenmiştir. Altı ağaçta yapılan çap, boy ve yaş ortalamaları ise sırasıyla 1,1 m, 39,5 m ve 260 yıl olarak hesaplanmıştır (Asan 2017). Bu ölçümler Türkiye'deki en kalın, en uzun ve en yaşlı bireylerinin bu koruda bulunduğunu göstermektedir. 2024 yılında koruda yapılan gözlemler; mezarlık duvarı dışındaki köy yolunun genişletildiğini ve fakat yapılan çalışmalar sırasında yaşlı ağaçların olduğu gibi, özenle korunduğunu göstermiştir.

Memlik Korusu: Kırsal Çevre grubunun verdiği bilgilere göre Ankara'ya 22 km uzaklıktaki Memlik Korusu, uzun yıllar boyunca sıkıştığı yerde değişmeden kalabilmiş özgün bir orman ekosistemidir (Şekil 6). Denizden 1405-1470 m yukarıda yer alan 2,9 ha büyüklüğündeki bu kalıntı orman yaşları 200-250 yıl arasında değişen karaçam ağaçlarından oluşmaktadır. Ormanın bulunduğu alan halk arasında Dede Çamı Alanı olarak anılmaktadır. Proje ekibinin köylüler ile yaptığı görüşmelerde kalıntı orman içinde ulu bir kişinin mezarının bulunduğu, bu nedenle de ormanın tabulu olduğu, ormandan ağaç kesenlerin iflah olmadığı bu nedenle de hiçbir köylünün hiçbir amaçla ormandan faydalanmadığı ifade edilmiştir (Kırsal Çevre 2019).

Şekil 4. Hartlap tabulu ormanında Kasım Dede'nin mezar yeri ile taşınan mescide ait ahşap kalıntıları.

Şekil 5. İncirköy Korusundaki anıt kızılçamlar.

Şekil 6. Memlik Ormanının genel görünüşü (Kırsal Çevre 2019)

Şekil 7. Çayağzı, Naldöken Dağında kutsal sayılan bir sarıçam kümesi (Dağdaş ve Doğan 2018)

Çayağzı Koru Kalıntısı: Kırşehir'e yaklaşık 10 km mesafede Çayağzı kasabası yakınındaki Naldöken Dağında, S. Dağdaş ve R. R. Doğan tarafından stebe geçiş zonunda belirlenen bu sarıçam ağaç gurubu (Şekil 7), orman kalıntısı niteliği taşımakta ve yöre halkı arasında kutsal sayılmaktadır (Dağdaş ve Doğan 2018).

Ana orman komplekslerinin içinde ve bitişiğinde olan ve yöre halklarının kültürel inançları nedeniyle dokunmamaları nedeniyle günümüze kadar gelebilen tabulu orman parçalarına ait üç özgün örnek aşağıda sıralanmıştır. Ormanlara ilişkin bilgiler 6-10 Temmuz 2021 tarihleri arasında Kastamonu, Çankırı ve Çorum illerindeki orman işletmelerinin yerel personeli ve guruba Ankara'dan katılan değerli meslektaşlarımız Sn. Rüstem Kırınç, Sn. Gediz. Metin Kocaali ve Sn. Tarhan Zık ile birlikte toplanmıştır. Gurubumuz tarafından belirlenen tabulu korular aşağıda tanıtılmıştır.

Akçaören Korusu: Çankırı ili, Ilgaz ilçesi, Akçaören köyünün Erenler tepesi mevkiinde bulunan ve 320-350 yaşlarında 17 adet yaşlı karaçam ağaçlarından oluşan bu tabulu orman parçasında ağaçların ortalama göğüs çapı 80 cm'dir (Şekil 8). 1405 m rakımda ve güney bakıda yer almaktadır. Ölçümleri yapan ve görselleri çekip gönderen Orman Mühendisleri Utku Daniş ve Harun Nergiz'in derlediği bilgilere göre içinde mezar kalıntılarının bulunması nedeniyle türbe sayılmasından ötürü, yerel halk ormanda bakım yapılmasına dahi müsaade etmemektedir.

Şekil 8. Akçaören Korusu.

Şekil 9. Ericek Korusu.

Şekil 10. Saraycık Korusundaki evliya mezarlarının genel görünümü .

Ericek Korusu: Çankırı ili, Ilgaz ilçesi, Ericek köyü Türbe Sırtı mevkiindedir. 28 ağaçtan oluşan bu karaçam ormanında ortalama çap 80 cm, ağaç yaşları 340-380 yıl arasındadır (Şekil 9). Güneydoğu yamaç üzerinde bulunan bu tabulu korunun denizden yüksekliği 1316 m dir. Orman Mühendisleri Utku Daniş ve Harun Nergiz'in derlediği bilgilere göre içindeki mezar kalıntıları nedeniyle tabulu hale gelmiş ve hiç kimsenin buradan dal veya odun kesmesine müsaade edilmemiştir.

Saraycık Korusu: Çorum ili, İskilip ilçesi, Saraycık köyü, Erentepe mevkiindedir (Şekil 10). Diğer örneklerde olduğu gibi, içinde barındırdığı mezar kalıntıları nedeniyle bulunduğu mevki ye adını veren Erentepe korusu, Saraycık köyünün hemen üzerinde ve kuzey batıda yer almaktadır. Kös Dağı zirvelerinden inen ana sırt üzerinde bulunan bu tabulu koruda ekibimizin saptadığı göğüs çapları 75 -80 cm, ortalama yaşları 420 – 450 yıl arasında değişmektedir.

Köyün yaşlıları tarafından verilen bilgilere göre bu yaşlı ormanın tabulu olma nedeni bünyesinde barındırdığı evliya mezarlarıdır. Bu korudaki yaşlı ağaçlar da o kişilerin hayatta iken buradan kestikleri ağaç kütüklerini ormanın 3 km doğusundaki Evlikdereeseki köyüne geyikler ile taşıyarak Evlik mahallesindeki tarihi camiyi inşa etmeleridir. Koru içindeki açık alanda yapılan yağmur duaları sonrasında kurbanların yanında kesilip pişirildiği bir mescit ve hemen yanında kaynak suyunun aktığı bir oluk mevcuttur.

Köy yaşlılarının verdiği bilgilere göre koru içinde dağınık biçimde

yayılmış olan kabirler, Fatih Sultan Mehmet'in hocası Akşemsettin'in akrabalarına aittir. Kendilerine yerleşim alanı olarak bu kutsal korunun bulunduğu yeri seçmiş ve öldüklerinden sonra da buraya gömülmüşlerdir. Yerleştikleri alanda önceden mevcut ağaçlar cami için kesildiklerinden oluşan boş alanı yaklaşık 150 yıl boyunca iskân alanı olarak kullandıkları anlaşılmaktadır. Çünkü Evlikdereseki köyündeki caminin yapılış yılı 1428 olup günümüze gelene kadar yaklaşık 590 yıl geçmiştir. Ağaçların yaşı ise ortalama 435 yıldır.

Evlikdereseki köyündeki antik cami ve haziresinde gömülü olan zevatın bulunduğu kabin, kalın ağaç gövdelerinin yontulup üst üste konulması ile inşa edilmiştir (Şekil 11). Kapı kilit ve menteşeleri ile çivi ve zincir aksam, dövme demirden yapılmıştır. İnşaatta kullanılan tomrukların geyikler ile taşındığının bir nişanesi olarak, cami duvarlarının bir bölümünde geyik boynuzları yerleştirilmiştir.

Korunun tabulu olması ise, halk arasında yaygın olan **"korkulu kâbus"** inancına dayanmaktadır. Ormanın ilk ağaçları cami için kullanıldığından, mevcut olan ağaçlardan kuruyup ölenler de ya camilerde yakacak ya da tamiratlarda kereste olarak kullanılmaktadır. Ormanın içinden kişisel ihtiyaçları için kuru dal ve kozalak toplayanların her gece kâbusa dönüşen rüyalarla korkutuldukları ve bu işkencelerin toplanan dal ve kozalaklar ormana iade edilene kadar sürdüğü belirtilmektedir. Cami ihtiyacı dışında her ne amaçla olursa olsun ormandan ağaç kesenlerin de bu kâbuslar ile korkutulduğu bilindiği için hiç bir kimse kesim amacıyla ormana girmemektedir.

Şekil 11. Evlikdereseki köyündeki antik cami ve haziresine ait detay görüntüler.

Kaynaklar

Asan, Ü. 1993: Mistik ve Folklorik Yönüyle Anıt Ağaçlarımız. Yeşile Çerçeve Dergisi, Sayı 23, Sf. 13-15

Asan, Ü. 2017: Anıt Ağaç Kavramının, Fiziksel, Görsel ve Sosyokültürel Dayanakları. ISBN: 978-605-396. 298 sayfa.

Asan, Ü. 2017/a: Ölümsüzlük Ağacı Kavramı ve İnanç Sistemleri İçindeki Yeri. Türk Dünyası Tarih ve Kültür Dergisi. Sayı: 363; Cilt: 61; s.38-44. ISSN:1305-9769 MODEM:112483

Asan, Ü. 2017/b: Türk Kültürünü Yaratran Toplumlarda Ağaç ve Orman Kültü. Orman Mühendisliği Dergisi, Yıl 54, Sayı: 7-8-9, ISSN: 1301-3572, s. 20-27.

Çolak, A. H., 2001: Ormanda Doğa Koruma (Kavramlar-Prensip-ler-Stratejiler-Önlemler). Lazer Ofset Matbaa Tesisleri, 354 s., Ankara.

Dağdaş, S. ve Doğan, R. R. 2018: Sa- nıçamın (Pinus sylvestris l.) İç Ana- dolu Stebinde Belirlenen Kalıntı Ormanları ve Alınacak Önlemler. Orman ve Av Dergisi, Yıl: 2018, Tem- muz - Ağustos, Sayı: 4, Cilt: 96, ISSN 1302-040X, s. 27-37, 50 s., Ankara,

Ergun, P. 2004: Türk Kültüründe Ağaç Kültü. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, ISBN: 975-16-1735-9, 879 sayfa.

Kırsal Çevre 2019: İç Anadolu'nun Kalıntı Ormanları. Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği Yayınları No: 19. ISBN: 978-9944-0142-7-4. Arkadaş Basım Sa- nayii Ltd. Şti. Ankara, 447 sayfa

Şenel, A. 2006: Kemirgenlerden Sö- mürgelelere İnsanlık Tarihi, İmge Yayınevi, Ankara. ISBN: 975-533-483-1, 1107sayfa.

DERNEK İÇİ DEMOKRASİ ÜZERİNE

Dr. Kubilay ÖZYALÇIN - Orman Yüksek Mühendisi, kubilayozyalcin@ogm.gov.tr

Giriş

Sivil toplum, devlet ve piyasa dışında kalan, bireylerin toplumsal süreçlere katılımını sağlamayı amaçlayan, gönüllülük esasına dayalı örgütlenmeleri ifade eder. Bu örgütler, kamu kurumlarının çalışmalarını denetleyerek ve hesap verebilirliklerini artırmaya katkı sağlarken, gün geçtikçe daha fazla kaynak kullanımına ve dolayısıyla daha fazla profesyonelleşmeye yönelebilmektedirler. Bu yönelim, bu örgütlerin çıkış noktalarını sorgulanır duruma getirebilmektedir. Tilly de (2008) uzmanlaşmanın kurumsallaşmayı artırdığını, dolayısıyla da toplumsal hareketlerde yeniliğin azalmasına yol açtığını belirtmektedir.

Demokratik kitle örgütleri, toplumsal hareketlerin örgütlü yapılarıdır ve genellikle belirli bir amaca yönelik etkinlik gösterirler. Demokratik kitle örgütlerinin çalışma yapıları, demokratik ilkelere uygun olmalıdır. Bir başka ifadeyle bu örgütler, tüm üyelerin eşit söz hakkına sahip olduğu **eşitlik**; karar alma süreçlerine geniş katılımın sağlandığı **katılımcılık** ve **hesap verebilirliğin** yüksek düzeyde olduğu **saydamlık** ilkelerine uygun hareket etmelidirler. Bu örgütlerin, amaç ve kaynaklarını açıklıkla paylaşabilmesi, farklılıklara tahammül gösterebilmesi, bağımsız denetimi benimseyebilmesi, eleştirilere açık olabilmesi, temsil ettiği tabanın

karar alma süreçlerine etkin katılımı için olanaklar geliştirmesi beklenmektedir.

Demokratik kitle örgütleri, bireylerin birlikte hareket etmelerine, toplumsal sorunlara çözüm bulma ve kamu politikalarını etkilemeye olanak sağlayabilmektedirler. Dernekler, vakıflar ve diğer demokratik kitle örgütleri, sivil toplumun en önemli unsurları arasında sayılmaktadır. Ancak, bu örgütlerin iç işleyişlerinin demokratik ilkelere uygunluğu, etkinlikleri ve meşruiyetleri açısından büyük öneme sahiptir.

Türkiye’de sivil toplum örgütlerinin yaklaşık % 97’sini oluşturan derneklerin öz yapılarını ve işleyişlerini, tüzük adı verilen kurallar bütünü belirlemektedir; bu nedenle tüzüklerin dernekler için etkisi ve önemi çok büyüktür. Tüzük değişikliği ile bir derneğin amaçları genişletilebilir ya da daraltılabilir, organların yetkileri değiştirilebilir, yeni organlar oluşturulabilir ya da kimi yetkiler devredilebilir. Bu değişiklikler, derneğin demokratik yapısını güçlendirebileceği gibi derneği demokrasiden uzakta bir noktaya da taşıyabilir.

Yasama, Yürütme ve Denetim

17. Yüzyılda John Locke, “Two Treatises of Government” (Hükümet Üzerine İki İnceleme) adlı eserinde, yasama ve yürütmenin tek elde toplanmasının zorbalığa (despotizme) yol açtığını

belirtmektedir. 18. Yüzyılda Fransız düşünür Montesquieu, yasama ve yürütmenin yanına yargılama erkini de ekleyerek, erkler ayrılığı ilkesini son haline getirmiştir. “De L’esprit Des Lois” (Yasaların Ruhu Üzerine) adlı eserinde, yasalar ve özgürlükler arasındaki tutarlı dengenin oluşabilmesi için erkler ayrılığını önermektedir.

Çağdaş demokrasilerde yasama, yürütme ve yargı erklerinin ayrılığı, denetimin etkinliği bakımından vazgeçilmez temel bir unsur olarak, 21. Yüzyılda da önemini korumaktadır. Erklerden ikisinin ya da üçünün tek bir kişi ya da grupta toplanması, yönetimde çürümeyi, yozlaşmayı ve zorbalığı getirmektedir.

Derneklerin yapıları da bir bakıma devletlerin yapısına benzemektedir. Devlete oranla çok daha sınırlı düzeyde olmakla birlikte, derneklerin de bütçeleri, organları, iş yapacak kaynakları ve güçleri bulunmaktadır. Dernek yönetimlerinin, dernek kaynaklarını nerelere ve ne biçimde kullanacakları tüzük ve yönetmeliklerle belirlenmektedir. Bu kaynak kullanımının ilgili mevzuata uygunluğunun denetimini de denetleme kurulu yapmaktadır.

Dernekler ölçeğinde, tüzük ve yönetmelik çerçevesindeki “yasama” etkinliği, genel kurula aittir ve hiçbir koşulda yönetim kuruluna devredilmemelidir. Denetleme kurulunun da ba-

ğimsızlığının sağlanması için gerekli altyapının oluşturulması, yönetim kurulunun özgürce ve gereğince denetlenmesinin sağlanması gereklidir.

Derneklerin Tüzük Değişikliği Süreçleri

Dernekler, çalışmalarını yürütürken tüzüklerine uygun hareket etmek zorundadır. Tüzük, derneğin amaçlarını, organlarını, üyelik koşullarını ve işleyiş kurallarını belirleyen temel belgedir. Zaman içinde değişen koşullar ve gereksinimler, tüzük değişikliğini gerekli kılabilir.

Tüzük değişikliği süreci, derneklerin demokratik yapısını korumak açısından özel önem taşımaktadır. 5253 Sayılı Dernekler Kanununa göre, dernek tüzüğünün nasıl değiştirileceği, dernek tüzüğünde belirtilmelidir. Örneğin, Türkiye Ormancılar Derneği tüzüğüne baktığımızda, **“Tüzük değişikliği için gerekli karar çoğunluğu, toplantıya katılan üyelerin üçte ikisidir.”** denilmektedir. Toplantıya katılan üye, toplantının yapılacağı yere gelen, genel kurul katılım (hazirun) çizelgesini imzalayarak, üye tanıtım kartını teslim alan üyedir. Tüzük değişikliği için karar çoğunluğu da katılım çizelgesini imzalayan üye sayısına göre hesaplanmalıdır.

Tüzük değişikliği, genel kurul kararı ile gerçekleştirilir. Genel kurul, dernek üyelerinin katılımıyla toplanır ve tüzük değişikliği önerilerini görüşür. Bu sürecin demokratik olabilmesi için olmazsa olmazların başında **saydamlık** gelmektedir. Say-

damlığı sağlamak üzere tüzük değişikliği önerileri, üyelere kabul edilebilir bir süre öncesinden duyurulmalı, görüş ve öneriler alınmalı, her öneri tatmin edici düzeyde tartışmaya açık olmalıdır. Toplantıya katılan üyelerin büyük çoğunluğunun, değişiklik önerileriyle ilk kez genel kurul salonunda karşılaşmaları, bu sürecin saydam yönetilmediğinin en önemli göstergesidir.

İkinci önemli nokta olarak **katılım** gelir. Tüzük değişikliği sürecine, olabilecek en yüksek düzeyde katılım hedeflenmelidir; tüm üyelerin genel kurula katılabilmesi için üst düzeyde çaba gösterilmelidir. Yalnızca belirli bir yönde oy kullanacağı öngörülen üyeleri toplamaya yönelik özel bir çağrı yöntemi, iç işleyişte demokratiklikten uzaklaşılmasının göstergesidir.

Süreli Başkanlık

Dernek başkanlığının belirli sürelerle sınırlandırılması, dernek içi demokrasiyi güçlendirmek ve yönetimde yozlaşmayı önlemek için önemlidir. Bu sınırlandırma ile yöneticilerin uzun süreli iktidarıyla oluşabilecek güç zehirlenmesinin önlenmesi, yeni yaklaşımların ve yöneticilerin ortaya çıkması amaçlanır.

Türkiye’de dernek başkanlarının görev süreleri genellikle tüzükte belirlenir. Örneğin, bazı derneklerin tüzüklerinde, başkanın en fazla iki ya da üç dönem görev yapabileceği belirtilir. Bu, başkanların uzun süreli iktidarıyla oluşabilecek otoriter eğilimlerin önüne geçmek için önem taşımaktadır.

Süreli başkanlık yöntemine karşı, **“Seçimle gelen seçimle gider”** ya da **“Süreli başkanlık Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı; her üyenin seçme ve seçilme hakkı vardır”** vb söylemler öne sürülebilmektedir. Bunlara benzer söylemler, tek adam/kadın yönetimine giden yolun taşlarıdır. Dernekler, tüzüklerinde üyelik başvurusu için dahi ön koşullar sunmaktadır, her başvuruyu da üyeliğe kabul etmemektedirler (Türk Medeni Kanunu Md. 63, 64); öyleyse bu da Anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır(!). Devlet başkanlarının bile görev sürelerinin sınırlandırıldığı bir dünyada, böyle söylemler ciddiyetten uzak kalmaktadır. Demokratik ülkeler bu konuda nasıl sınırlama getirebiliyorsa, demokratik kitle örgütleri de demokratik / katılımcı yapılarını sürdürebilmek adına gerekli gördükleri sınırlamaları yapabilirler. Eflatun’un 2350 yıl kadar önce belirttiği gibi “Demokrasi, bir eğitim işidir. Eğitimsiz kitlelerle demokrasiye geçilirse oligarşi olur. Devam edilirse demagoglar türer. Demagoglardan da diktatörler çıkar. Demokrasi despotluğa dönüşür.”

Başkanlık süresini sınırlayan derneklere Türkiye’den ve dünyadan pek çok örnek verilebilir.

- Türkiye’den kamu yararına çalışan bir dernek olan KADEM (Kadın ve Demokrasi Derneği) tüzüğünde **“Yönetim kurulu başkanı üst üste en fazla üç dönem başkanlık yapabilir”** hükmü bulunmaktadır.
- Türk Eğitim Vakfı (TEV) resmi senedinde, **“Yönetim Kurulu**

Başkanı üst üste üç dönem seçilebilir. Ayrıca her dönemin sonunda hizmet süreleri itibarıyla iki üye yenilenir hükmü bulunmaktadır.

- Amerikan Kızılhaç Derneğinin tüzüğünde -istisnası olmakla birlikte- **“Hiç kimse, yıl sayısına bakılmaksızın birbirini izleyen üç görev döneminden fazla yönetim kurulu üyesi olarak görev yapamaz.”** hükmü bulunmaktadır.
- Uluslararası Greenpeace örgütü kuruluş yönergesinde **“Tüm Yönetim Kurulu Üyeleri en fazla 7 yıllık bir süre kesintisiz olarak görev yapabilirler. Kuruldan en az üç yıl ayrı kaldıktan sonra, eski kurul üyeleri yeniden atanmak için değerlendirilebilecektir.”** hükmü bulunmaktadır.

Örnekler çoğaltılabilir.

Sonuç

Derneklerin tüzük değişikliği süreçleri, bu örgütlerin demokratik yapısını korumak açısından özel önem taşımaktadır. Tüzük değişikliği, derneklerin amaçlarını ve işleyişlerini yeniden biçimlendirebilir, ancak bu sürecin demokratik ilkelere uygun olması gerekmektedir. Dernek başkanlığının ve yönetim kurulu üyeliğinin süreli sınırlandırılması, dernek içi demokrasiyi güçlendirerek, başkanların uzun süreli iktidarıyla oluşabilecek güç zehirlenmesini önler. Bu, örgütün daha katılımcı, hesap verebilir ve saydam bir yapıya kavuşmasına yardımcı olur. Dernek içi demokrasiyi güçlendirmek, yönetimde yozlaşmayı

önlemek ve otoriter eğilimlerin önüne geçmek bakımlarından, dernek içinde de erkler ayrılığı ilkesinin gözetilmesi vazgeçilmez önem taşımaktadır.

Kaynakça

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu.

5253 Sayılı Dernekler Kanunu.

Betil, İ. (2010) Sivil Toplum ve Kurumların Sosyal Sorumlulukları. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, C: 5, S: 1.

Büyük, C. (2010) Yasama Yürütme Yargı: Platon'dan Montesquieu'ya Devletin Fonksiyonlarına Genel Bir Bakış. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi Cilt 10, Sayı 1, s. 159-170.

Dernekler Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 31.03.2005 Resmî Gazete Sayısı: 25772

Doehring, K. (2002) Genel Devlet Kuramı (Genel Kamu Hukuku). Mumcu, Ahmet (Çev.), İstanbul, 309 s.

Eflatun, (2020) Devlet. Arya Yay. Ankara, 140 s.

<https://kadem.org.tr/dernek-tuzu-gu/> (Erişim tarihi: 10.3.2025)

<https://www.greenpeace.org/static/planet4-international-stateless/2023/02/ea021c0a-2022-sgc-rules-of-procedure.pdf> (Erişim tarihi: 10.3.2025)

https://www.redcross.org/content/dam/redcross/enterprise-assets/pdfs/Amended%20and%20Restated%20Bylaws%20-%2006%2014%2018.pdf?srsId=AfmBO-oo7_bN125m-S0gcVrIJ18JKU9U-uTiXpxjHcx2hWymLhOIE80xmw (Erişim tarihi: 10.3.2025)

https://www.tev.org.tr/uploads/files/TevVakifResmiSenedi_144cc_27052022_163309.pdf (Erişim tarihi: 10.3.2025)

Locke, J. (1947) Two Treatises of Government, ed. Thomas I. Cook, Hafner Press Co., New York, s.170.

Loğoğlu, E. (2022) Sivil Toplum Kuruluşları ve Türk Kadın Hareketi. Düşünce Dünyasında Türkiz, 4(20), s.47-62

Özkan Duvar, A. (2019) Devlet Teorisinde Kuvvetler Ayrılığının Doğuşu: Locke Ve Montesquieu. Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi (YBHD), Yıl 4, Sayı 2019/1, s.35-60.

Tilly, C. (2008) Toplumsal Hareketler. Babil Yay. İstanbul, 272 s.

Werker, E. D., Ahmed, F. Z. (2008) What Do Non-Governmental Organizations Do?, Journal of Economic Perspectives, Vol. 22, No. 2, s. 73-92.

Yalçın, A., Öz, Y. (2011) Sivil Toplum Örgütleri İçin Hukuk Rehberi, STGM, Ankara, 1048 s.

ERKEN TEST YÖNTEMLERİ VASITASIYLA BİTKİLERDE DON ZARARLARINA MUKAVEMET TEŞHİSLERİ YAPILABİLİR Mİ?

Doç. Dr. Yaşar ŞİMŞEK - Orman Yüksek Mühendisi (Emekli)

Giriş

Başlık sorusuna kocaman bir EVET diyerek konuyu açmak istiyorum. Bilindiği gibi Ülkemizde 10-14 Nisan 2025 tarihleri arasında 36 ilde 16 değişik sebze ve meyve türünde çeşitli oranlarda ağır don zararları meydana gelmiştir. Bu tarihler arasında minimal sıcaklıklar, yer yer -15°C ile -20°C'lere kadar düşmüştür. Zarar ziyan miktarları henüz açıklanmamakla beraber, zarar ziyanın çok yüksek çıkacağı beklenmektedir. Dolayısıyla bu konu bir takım ekonomik kayıplara neden olmuştur. Beklenmedik şekilde ortaya çıkan bu don olayına zirai don denilmektedir. Adından da anlaşılacağı gibi bu don yalnız sebze ve meyve ağaçlarına zarar vermiştir. Orman ağaçlarında ise böyle bir don zararı olmamıştır. Ancak bu don zararını kültür kavağı olan karakavaklara (İç Anadolu ve Doğu Anadolu) zarar vermiş olacağını tahmin ediyorum. Bu nedenle Kavakçılık Araştırma Enstitüsü'nün konuyu mercek altına almasını tavsiye ediyorum.

Zirai Don

Bitkilerde donma ortam sıcaklığının, donma seviyesinin altına inmesi ile bitkilerin hücre ve do-

kularında bulunan suyun donması, donan suyun %9 oranında hacimsel genişlemesi ve hücre ve dokuların aynı oranda esnemeyerek yırtılması ya da patlayarak deforme olması olarak özetlenebilir. Bu duruma göre diyebiliriz ki bitkilerin en fazla su içeren kısımları donma durumuna karşı çok daha hassastır. Çünkü fazla su içeriği, daha fazla genişleme ve zarar görme anlamına gelir. Bu da genel olarak genç organlardan yaşlı organlara doğrudur. Çiçeklerin %90 kadarı sudan oluşur. Bu oranlar meyve ve özellikle kültür kavaklarının gövdelerinde %60'a düşebilir. Orman ağaçlarının gövdelerinde durum acaba nasıldır? Bu konuda her hangi bir literatüre rastlamadım. Bu sonuca göre en fazla suyu içeren organ, en hassas organ sayılır ve öncelikle o organ zarar görür. Demek ki ilk zarar görecektir organ çiçekler olacaktır. Kavak ve meyve ağaçlarının gövdelerinde su oranları %60'lara kadar düşebildiğinden dolayı donma olayı hava sıcaklığının -15°C altına düşmesi ile olur. Ağaçların gövdeleri yukarıdan aşağıya doğru 1-2m'ye kadar yarılr. Dolayısıyla böyle fertler büyük katile kaybına uğrarlar. Don olayı;

ormanlık bölgelerde toprak seviyesinden 2m yüksekliğe kadar olan alanlarda, hava sıcaklığının donma seviyesinin altında olduğu durumlarda, hava içindeki su buharının yoğunlaşması sonucu yerde oluşan buz tabakası veya kristallerine verilen isimdir.

Zirai donların 3 kademesi vardır.

- 1- Hafif don: 0°C ile -2,2°C arası
- 2- Orta kuvvette don: -2,2°C ile -4,4°C arası
- 3- Kuvvetli don: -4,4°C'den daha aşağı seviyeler

Zirai donlar için ziraatçıların kullandığı skala biz ormancılar için uygun değildir. Ben kendi çalışmalarında arazi çalışmaları ile desteklediğim bir don skalası geliştirdim ve devamlı bu skalayı kullandım. Skalanın açılımına ilerde değinilecektir.

Erken Teşhis Metotları

Orta Avrupa ülkelerinde ormancılık sektöründe kullanılan 4 adet test metodu vardır. Ben bu 4 test metodunu duglas orijin denemelerinde kullandım. Elde ettiğim sonuçları siz değerli meslektaşlarıma sunmak istiyorum. Bu metotlar ziraatçılar tarafından da kullanılmaktadır.

Metotlar şunlardır:

$$1- \% \text{ su madde muhtevası} = \frac{\text{taze gövde ağırlığı} - \text{kuru gövde ağırlığı}}{\text{taze gövde ağırlığı}} \times 100$$

$$2- \% \text{ kuru madde muhtevası} = \frac{\text{taze gövde ağırlığı} - \text{kuru gövde ağırlığı}}{\text{kuru gövde ağırlığı}} \times 100$$

Karasal formlara ait orijinlerdeki % su muhtevalarının, sahil formalarına göre daha az oldukları dikkat çekmiştir.

Bu tayinler fidanlıklarda yazın Ağustos sonu, kışın ise Ocak ayında yapılarak incelemeler yapılır. Yapılacak işler çok basittir. Bir adet hassas terazi ile bir adet kurutma fırını yeterlidir. Birkaç örnek fidanlık seçilerek, fidanlık ve araştırma enstitüsü müdürlüklerinin iş birliği sağlanarak bu çalışmalar yapılabilir. 1. metot çalışma sonuçları, %95 oranına kadar doğru sonuçlar verir. Çalışmamızda 1. metotta, Ağustos ayı ortalama su madde muhtevası Ocak ayından fazla bulunmuştur (Şimşek, 1979).

Duglas gençliklerinde kış ve geç donlar çok fazla görülmektedir. Bu nedenle bu çalışmaların 1+0 veya 2+0 yaşlı duglas fidanlarında yapılması çok önemlidir. Elde edilecek bulgular ile fidanların gelecekte don zararlarına karşı mukavim olup olmayacaklarına dair kararlar verilebilir. Yani sonuçlar erken teşhisin yapılmasına yardımcı olur. Avrupa ülkelerinde bu çalışmalar hemen hemen bütün fidanlıklarda yapılmaktadır.

Kramer ve Kozlawski (1960) Kanada'nın doğusunda bulunan ağaç türlerinde genel olarak su muhtevasının erken ilkbahar ve geç sonbaharda arttığını, yazın ise minimal bir seviyeye düştüğünü bildirmektedirler.

Dimitri (1973) duglasın bazı orijinlerinde 1+0 yaşlı fidanlarda kuru madde ağırlığına göre % su muhtevalarını incelemiş ve bu oranın %200'den fazla olan orijinlerinin don zararlarına karşı çok hassas, %200'ün altında kalan orijinlerin don zararlarına karşı mukavim olduklarını yazmıştır. Yani %200 sınır kabul edilerek sonuçlar irdelenmiştir. Alemdağ Orman Fidanlığında yetiştirdiğim 1+0 yaşlı 26 orijinde yapmış olduğum su muhtevası tespiti çalışmalarında elde ettiğim sonuçlar şöyle olmuştur. Bütün sahil formu orijinlerinde su maddesi muhtevası %200'ün üzerinde olmasına karşılık (12 orijin) karasal forma dahil orijinlerde su madde muhtevası %200'ün altında kalmıştır (14 orijin). Yani karasal form orijinleri sahil formlarından daha fazla don zararlarına mukavimdirler. Bulgularımız Dimitri (1973) ile tamamen çakışmaktadır.

Bu metot çok basit olmakla birlikte en çok kullanılan bir erken teşhis çalışmasıdır.

Fidanlarda Şeker Analizleri

Şeker analizleri Kramatografi metoduna göre yapılmıştır (Şimşek, 1979). 2+0 yaşlı duglas fidanlarında glikoz, fruktoz ve sakkaroz şekerleri (yazın Ağustos-kışın Ocak aylarında) incelenmiştir. Örnek alınan 16 orijinden hiç birinde früktoza rast-

lanmamıştır. 5 orijinde sakkaroz bulunmuş, glikoz ise 16 orijinin tamamında tespit edilmiştir. Glikoz oranları karasal form ve kuzeyden gelen orijinlerde daha yüksek çıkmıştır. Sahil formuna dahil orijinlerde oran daha düşük olmuştur. Bu nedenle glikoz şekerinin daha fazla olduğu orijinler kesin olarak dona karşı dayanıklıdır. Güvenirlik derecesi ise %99 tahmin edilmektedir (Şimşek, 1979). **Çok önemli bir erken teşhis metodudur.** Bu çalışmaları yapabilecek laboratuvarlar ancak orman fakültelerinde kurulabilir veya çalıştırılabilir. Tatbikattan çok uzak bir olaydır.

Fidanlarda Donma (Osmotik Basınç) Noktaları

Osmotik basınç değerlerini tespit edebilmek için evvela fidanların donma noktaları tespit edilir. Bu donma noktalarına göre hazırlanmış tablolardan osmotik basınç değerleri bulunur. Çalışmamızda 2+0 yaşlı duglas orijinleri kullanılmıştır. Sonuçta karasal forma ait orijinlerin donma noktaları (osmotik basınç) sahil formlarından daha fazla bulunmuştur. Fidanlardaki glikoz oranları ile donma noktaları arasında yüksek düzeyde bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,758^{**}$). Bu ilişkiden dolayı çalışmalarda hem şeker analizi hem de donma noktaları tayinleri yapılamaz. Yalnız biri tercih edilmelidir. Donma noktası ve glikoz oranlarının yüksek olduğu orijinler don zararlarına karşı mutlak dayanıklıdır (%99). Bu çalışmada çok donanımlı laboratuvara ve yetiştirilmiş eleman bulma problemlerinden dolayı

tatbikatçılara tavsiye edemiyorum. Bu çalışmalarda orman fakültelerinin laboratuvarlarında sürdürülebilir. Donma noktası tayinleri osmometre denilen bir alet yardımı ile yapılır (Şimşek, 1979).

Sonuçları özetlersek tatbikatçılar bu dört metottan ancak ilk ikisinde çalışabilirler. Diğer ikisi üzerindeki çalışmalar ise ancak fakülteler ve araştırma enstitüleri tarafından yapılabilir. OGM daha fazla geç kalmadan bu işe el atmalı ve ilk iki metodu uygulayabilecek bir iki fidanlık seçerek işe başlamalıdır.

Douglas Fidanlarında Tespit Edilen Don Zararları

Ülkemizde 81 orijin ile 10 ayrı bölgede 1972-73 yıllarında deneme alanları tesis edilmiştir. Bu deneme alanlarının 2 tanesi 1000m üzerindeki alanlara rastlamıştır. Bu nedenle bu iki alanda kış ve geç don zararları ortaya çıkmıştır. Bu don zararları genelde hızlı büyüyen yabancı türlerde görülür. Yerli türlerimizde bugüne kadar herhangi bir ciddi don zararına rastlanmamıştır. Çünkü yerli türlerimizin adaptasyon kabiliyetleri çok yükselmiştir. Bahse konu orijin denemelerinde zaman zaman don tespit çalışmaları yapılmıştır.

Giresun –Erimez 1340m

Sakarya-Sapanca 1130m

Bu iki deneme alanında 1976 yılında tarafımdan geliştirilen ve esasları aşağıda verilen skalaya göre don zararı tespiti yapılmıştır (Şimşek, 1979). Skalanın detayları:

- 1- Zarar yok.
- 2- İbre uçlarında veya ibrelerde münferit kahverengi lekeler var (zarar izi)
- 3- Fidan üzerindeki ibre miktarının 1/5 i sararmış, fakat terminal tomurcuk zarar görmemiş (az zarar)
- 4- Fidan üzerindeki ibre miktarının 1/5 i sararmış, aynı zamanda terminal tomurcuk zarar görmüş (orta derecede zarar)
- 5- Fidan üzerindeki ibre miktarının 1/2 i sararmış, fakat bazı tomurcuklarda hayatîyet var (zarar)
- 6- Fidan üzerindeki ibre miktarının 1/5 sinden fazlası sararmış, bütün tomurcuklar zarar uğramış (çok zarar)
- 7- Fidan üzerindeki ibrelerin tamamı kızarmış (ölmüş)

Douglas fidanlarında tespit edilen kış don zararları Şekil 1’de verilmiştir.

Giresun Erimez deneme alanında 1976 yılında sahil formuna dahil orijinlerin tamamında kış don zararları tespit edilmiştir. Karasal forma dahil orijinlerde ise don zararı görülmemiştir. Skalamıza göre zarar derecesi 2,7-3,7 arasında olmuştur. Yani az zarar ile orta derecede bir zarar söz konusu olmuştur.

Sapanca deneme alanında ise 1976 yılında sahil formlarında 2 durumda (zarar izi) kış don zararı tespit edilmiştir. Geri kalan 8 adet deneme alanında ise hiçbir don zararı tespit edilmemiştir. Ancak bütün deneme alanlarında kar kırma zararları görülmüştür. Denemelerin Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan 4 deneme alanını en son 2016 yılında görme imkanı buldum. Bu deneme alanları Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü sınırları içindedir. 2025 yılı için bu deneme alanlarında hiç bir don zararı tespit edilmemiştir.

Mukavemet Islahı

Mukavemet ıslahından konumuz olan don zararlarına karşı mukavemet anlaşılmaktadır. Bu güne kadar çeşitli türlere ait mukavemet çalışmalarında tür, orijin ve klon tespitleri yapılmıştır. Yapılacak yapay döllemeler ile don zararına karşı

Şekil 1. Douglas fidanlarında kış don zararları.

yeni genotipler yaratılarak mukavim ağaçlandırmalar yapılabilir. Özellikle vejetatif üretilme imkanlarına sahip türlerde mukavemet çalışmaları çok kolayca kısa sürede tamamlanabilir. **Mukavemet çalışmalarında başlıca iki amaç vardır. Bunlardan birincisi, mukavemet kaynağını tespit etmek, ikincisi de tespit edilen mukavemet özelliklerini yeni generasyonlara aktarabilme imkanlarını yaratmaktadır.** Mukavemet ıslahında varyeteler ve ırklar büyük öneme sahiptir. Mukavemet ıslahında ıslahçının mukavemet kaynağını bulup, bunu gelecek generasyonlara aktarabilmesi için uzun zamana ihtiyaç vardır. Bu zaman içinde kaynakta bir takım değişimler ortaya çıkabilir. Don zararları mevsimlere ve hava hallerine göre değişiklik gösterebilir. Yukarıda sayılan nedenlerden dolayı mukavemet ıslah çalışmalarında zaman kazanmak için erken teşhis çalışmalarına ağırlık vermek büyük özellik taşır.

Don Zararlarına Karşı Mukavemet İslahı

Soğuk ve don zararlarına karşı mukavemet, genellikle türlerin optimal büyüme yaptıkları yörelerde sorun değildir. Ancak türlerin kuzey ve yüksek bölgelerde yetişmesi büyük öneme sahiptir. Soğuk zararlarına karşı mukavemet, oldukça komplike bir konudur. Bu olay genelde çok düşük minimal sıcaklıkların çıkması ve çok sık kar tabakasının olması ile toprağın donması ve

hemen akabinde fazla güneşlenme ve fidanların solmaya başlaması hali ile ortaya çıkar. Kar kalınlıklarının toprağı iyice örttüğü hallerde bu tip kurumalar çok azalır. Ağaçlandırma tesislerinde, ormancılık tekniklerinin iyi uygulanması halinde bu gibi zararlardan yeterli derecede korunulur (Şimşek, 2001).

Fidanların büyümeleri esnasında havaların soğuması soğuk zararlarının ortaya çıkmasında en büyük nedendir. İlkbaharda havaların soğuması ile ortaya çıkan geç don zararları, vejetasyona geç başlayan orijinler veya fertler için tehlikeli olmayabilir. Bazı yetiştirme ortamlarında, devamlı geç donlardan zarar gören popülasyonlar, genelde erken vejetasyona başlama kriterleri yönünden selekte edilmişlerdir. Bunun aksine sonbahar aylarında vejetasyonu erken kapa-

yan orijinler veya fertler erken donlardan kendilerini kesinlikle korurlar. Bu nedenle orijinler arasındaki erken ve geç vejetasyona başlama, bir bakıma erken ve geç don zararlarına karşı bir mukavemet ölçüsüdür (Şimşek, 1993). Duglas fidanlarında erken ve geç dona başlama Şekil 2'de verilmiştir.

Don Zararlarına Karşı Mukavemet Yetiştirmeleri

Yukarıda bahsedildiği gibi ıslahçının birinci amacı mukavemet kaynağını tespit etmektir. Şayet ormancılıkta geniş çaplı bir don zararı ortaya çıkarsa, derhal saha kontrol altına alınarak sağlıklı fertler seçilir. Şayet bütün saha don zararı görmüş ve sağlıklı fert kalmamış ise o zaman yapılacak bir iş kalmamış demektir. Ancak mukavim fertlerin sahada bulunmaları halinde, don zararlarına karşı

Şekil 2. Duglas fidanlarında vejetasyona erken ve geç başlama zamanları.

mukavemet yetiştirmelerinden söz edilebilir. Seçilen sağlıklı fertlerden aşı kalemleri alınarak anaçlıklar üzerine aşılanır. Elde edilen aşılı fidanlar zarar gören alanlara dikilirler. Dolaşısıyla don zararına uğramış alana tekrar dikilmiş olurlar. Bu fertlerin vejetatif üretme yoluyla çoğaltılması mümkün ise bu fertlerden alınan dokular, doku kültürü yoluyla çok kısa bir sürede çoğaltılarak zarar gören sahalar yeniden mukavim fertler ile ağaçlandırılmış olur. Vejetatif üretme söz konusu değil ise o takdirde aşılı fidanların çiçeklenmesi beklenir ve yapay dölleme çalışmalarına başlanır. Elde edilen fidanlar zarar gören sahanın içine veya etrafına dikilerek ağaçlandırma çalışmaları tamamlanır.

Sonuç ve Kanaat

Yaptığımız araştırma sonuçları bize göstermiştir ki fidanların su muhtevaları ortalama boyların artması ile sıkı ilişkileri vardır ($r=0,685$). Ayrıca boylam dereceleri ile de %95'lik bir ilişki söz konusudur. Buradan anlaşılan şudur; duglasın doğal yayılışında boylam arttıkça sahil bölgelerine yaklaşmaktadır. Buralarda da duglasın sahil orijinleri (viridis) yayılış göstermektedir. Karasal formlarda su madde muhtevaları az çıkmaktadır (%200'ün altı). Ancak hızlı büyüme söz konusu olduğundan bütün ülkeler viridis formuna ilgi duymuşlardır. Bu konu bir erken teşhis konusudur. Ülkemizde de en iyi gelişmeyi viridis

orijinleri yapmışlardır. Duglas ağaçlandırmalarında en önemli kriter don zararlarıdır. Bundan kaçınmak için duglas ağaçlandırmalarında rakımın 1000m'yi geçmemesini tavsiye ediyorum. İdeal rakım 700-800m'ler arası olmaktadır. Bu çalışmalardan elde ettiğim bir başka sonuç daha var. O da orman ağaçlandırma fizyolojik araştırmaların yok denecek kadar az olmasıdır. Ümit ediyorum ki bu konuyu orman fakülteleri ve araştırma enstitüleri ciddiye alırlar.

Kaynakça

Dimirti, L. (1973) Research on Frost-Resistance of Douglas-Fir Provenances IUFRO Working Party on Douglas Fir. Göttingen-West Germany.

Kramer, P., Kozlowski T. (1960). Physiology of Trees. Graw Hill Book Company, Newyork.

Şimşek, Y. (1979). Duglas (*Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco) ın Türkiye'ye İthal ve Orijin Problemleri Üzerine Araştırmalar. Yenilik Basımevi, Ankara.

Şimşek, Y. (1993). Orman Ağaçları Islahına Giriş. Ormanlık Araştırma Enstitüsü Muhtelif Yayınlar Serisi No:65

Şimşek, Y. (2001). Duglas Yetiştirme Tekniği. Ormanlık Araştırma Enstitüsü Yayınları. El Kitabı Dizisi:3

21 MART ULUSLARARASI ORMANLAR GÜNÜ ETKİNLİKLERİ

ANITKABİR ZİYARETİ

“Uluslararası Ormanlar Günü” etkinlikleri çerçevesinde Derneğimiz Yönetim Kurulu, Tarım Orman İş, Orman Teknikerleri Derneği ve Orman Personelinin Çocuklarını Okutma Vakfı yöneticileri, üyelerimiz ve meslektaşlarımızdan oluşan bir heyetle, 21 Mart 2025 tarihinde Anıtkabir ziyareti gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK’ün manevi huzurunda yapılan saygı duruşundan sonra, aşağıda yer alan metin Anıtkabir Defterine yazılarak, Genel Başkan Ahmet Hüsrev Öz-kara tarafından imzalanmıştır.

“Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Aziz Hatırasına,

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu olarak, ormanlara verdiğiniz önem, bizlere her zaman yol göstermiştir. **“Ormansız bir yurt vatan değildir”** sözünüzle, ormanların ve doğanın korunmasının ulusal bir görev olduğunu bizlere miras bıraktınız.

Bugün, Uluslararası Ormanlar Günü’nde, manevi huzurunuzda bulunarak size şükranlarımızı sunuyor ve bu vesileyle, ormanlarımızın karşı karşıya kaldığı önemli sorunları dile getirmek istiyoruz.

Ülkemiz ormanları hızlı kentleşme, bilinçsiz arazi kullanımı, ormancılık dışı faaliyetlere verilen izinler, aşırı ve yasa dışı kesimler ile iklim değişikliğinin olumsuz etkileri sonucunda giderek büyüyen yangınlar gibi ciddi tehditlerle karşı karşıyadır.

Bu zorlukların üstesinden gelebilmek için; Derneğimiz, bilimsel yöntemler, toplumsal farkındalık kampanyaları ve eğitim projeleri ile çözümler sunmaya gayret etmektedir.

Doğa sevgisini ve ormanların önemini gelecek kuşaklara aktarmak için geliştirdiğimiz programlar, özellikle çocuklarımıza yönelik verdiğimiz eğitimler ve

diğer etkileşimli çalışmalarla büyümektedir.

Ayrıca, ekolojik yaklaşımli sürdürülebilir ormancılığı destekleyen politikaların oluşturulmasına katkı sunarak, sizin “Yeşil bir Türkiye” vizyonunuzu gerçekleştirme yolunda kararlılıkla ilerliyoruz.

Bizlere değerli emanetiniz olan ormanların ve diğer ekosistemlerin ekolojik bütünlüğünün, şimdiki ve gelecek kuşaklar için korunması adına verdiğimiz mücadelede, sizden aldığımız ilhamla hareket ediyoruz.

Aziz hatıranız önünde özlemle, minnetle ve saygıyla eğiliyoruz.”

TÜRKİYE MİLLİ BOTANİK BAHÇESİ'NDE ORMAN OYUNLARI YARIŞMALARI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Derneğimizce, 21 Mart Uluslararası Ormanlar Günü etkinlikleri kapsamında, Türkiye Milli Botanik Bahçesi Müdürlüğü'nün ev sahipliğinde, Çankaya Belediyesi İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü iş birliği ile bir etkinlik gerçekleştirildi.

Etkinliğe; Derneğimizden Genel Başkan A. Hüsrev Özkara, yönetim kurulu üyeleri Hüseyin Aytaç, Hayriye Ertuğrul ve Dr. Nurettin Elbir; Çankaya Belediyesinden başkan yardımcıları ve ilgili müdürlük personeli, Türkiye Milli Botanik Bahçesi yetkilileri, Almanya'nın Ankara Büyükelçiliği Gıda ve Tarım Müsteşarı Thomas Huber, Kırkkonaklar İffet Güneşoğlu İlkokulu ve İncesu Mohaç İlkokulundan 4 öğretmen ve 80 öğrenci katıldı.

Öğrencilere, Çankaya Belediyesinin "Ormanlar ve Gıdalar" adlı sunumu ile Derneğimizin "Orman ve İnsan" konulu animasyon filmi gösterildikten sonra rehberler eşliğinde Tarım ve Biyolojik Çeşitlilik Müzesi gezildi.

Derneğimizin "Orman Oyunları" yarışlarından ikisi, ilkokul öğrencilerine uyarlanarak yapıldı. Önce artım burgusu ile ağaç yaşının nasıl hesaplandığı anlatıldıktan sonra, öğrencilerimize dağıtılan ağaç kesitlerinden yaş tahmin etme oyunu oynandı ve daha sonra altışarlı gruplar halinde kozalak toplama yarışması yapıldı. Orman oyunlarına katkı veren üyelerimiz Sencer Alinoğlu, Fatih Tunç, Erhan Yar-

tım ve Fatih Sarıçam'a ayrıca teşekkür ediyoruz.

Daha sonra öğrenci ve öğretmenlerimize, içinde Çankaya Belediyesinin hediyeleri ve Derneğimizin eğitim materyallerinin yer aldığı çantalar ile kumanyalar dağıtıldı. Güzel bir havada yapılan piknikte keyifli vakit geçiren öğrencilerimizle Botanik Bahçesinde yapılan kısa bir gezinti sonrasında etkinlik tamamlandı.

TOD GENEL MERKEZ ETKİNLİKLERİ

“CEVİZ YETİŞTİRİCİLİĞİ, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ” KONULU PANEL DÜZENLENDİ

Derneğimizin 100'üncü yılı etkinlikleri kapsamında 18 Ocak 2025 tarihinde düzenlenen panel; Muzaffer Topak moderatörlüğünde, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cem Özkan, Mikrobiyolog Burak Gürkan, Ziraat Mühendisleri Mehmet Arslan ve Ahmet Tunç ile Orman Mühendisi Ramazan Topak'ın konuşmacı olarak katılımı ile gerçekleştirilmiştir. “Ceviz Yetiştiriciliği, Sorunlar ve Çözüm Önerileri” konulu panelde, iklim yapısı ve toprak yapısının ceviz üretimi-

ne etkilerini, üretici sayısındaki artış, kullanılan ırklar, ceviz üretimindeki sorunlar, ceviz yetiştiriciliğinde uygulanan yeni yöntemler, budama, sulama gibi etkenlerin verime etkileri konularında ayrıntılı bilgiler verildi.

ne etkilerini, üretici sayısındaki artış, kullanılan ırklar, ceviz üretimindeki sorunlar, ceviz yetiştiriciliğinde uygulanan yeni yöntemler, budama, sulama gibi etkenlerin verime etkileri konularında ayrıntılı bilgiler verildi.

GELENEKSEL YEŞİL GECE YAPILDI

Derneğimiz Genel Merkezi, TOD Bakanlık ve Ankara Temsilciliği tarafından ortak düzenlenen "Geleneksel Yeşil Gece" 22 Nisan 2025 Perşembe akşamı TOD Restaurantında yapıldı. Dernek üyeleri, aileleri ve doğaseverler arasında dayanışma ve bağlılığın artırılması amacıyla düzenlenen "Geleneksel Yeşil Gece"de açılış konuşmasını yapan Genel Başkan A. Hüsrev Özkara; Derneğimizin kurulduğu günden bu yana ormancı meslektaşların geleneksel kültürlerinin koruyucu ve taşıyıcısı olduğunu, Yeşil Gece kültürünü yaşatmanın da görevleri arasında olduğundan bahsetti. Programı organize eden TOD Genel Saymanı Burhan Aydoğan'da katılan herkese

teşekkür ederek, ertesi gün 23 Nisan olması nedeniyle davetliler arasında bulunan üyemiz Özlem Ünver'in çocuğu Artun Ünver'e söz vererek, çocukların bayramını kutladı.

Müzik eşliğinde doyasıya eğlenen üye ve meslektaşlarımız ile coşkulu bir şekilde gerçekleşen etkinliğimize, katılan meslektaş ve ailelerine teşekkür ediyoruz.

"İMPARATORLUK'TAN CUMHURİYET'E ANKARA'DA TARIMSAL DEĞİŞİM VE ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ" KONULU KONFERANS YAPILDI

Derneğimizin 100'üncü yılı etkinlikleri kapsamında düzenlenen Cumartesi Konferanslarının 15 Şubat 2025 Cumartesi günü gerçekleştirilen kısmında konumuz; Ankara'nın iktisat tarihi konusunda bilimsel çalışmalar yapan, "Engürü'den Ankara'ya: Ankara'nın İktisadi Tarihi (1892-1962)" adlı kitabıyla tanıdığımız, Hakkâri Üniversitesi, İİBF, İktisat Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. İhsan Seddar KAYNAR idi.

Sayın KAYNAR, "İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e Ankara'da

Tarımsal Değişim ve Atatürk Orman Çiftliği" konulu konferansında; İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e Ankara ekonomisine yön veren hayvancılık ve tarımsal ürünler, demir yolunun geliştiği ile üretim ve demografik yapıdaki değişiklikler, Mustafa Kemal'in Ankara'ya gelişi ve milli mücadele ile başkent oluşunun Ankara'nın iktisat tarihindeki dönüşümlerine etkisi, Atatürk Orman Çiftliği'nin tarihçesi ve imar değişiklikleri ile bugün geldiği yeri örneklerle anlattı.

TURAN EMEKSİZ ANILDI

"TOD Kültür Sanat Günleri" etkinlikleri kapsamında, 26 Nisan 2025 Cumartesi günü "Turan Emeksiz'e Saygı" günü gerçekleştirildi. Yönetim Kurulu üyesi Hayriye Ertuğrul tarafından Turan Emeksiz'in kısa hayatı okunduktan sonra, 28 Nisan 1960 tarihinde yaşanan olayların anlatıldığı kısa sinevizyon izletildi. Şair Olgun Şensoy'un yürütücülüğünde devam eden etkinliğe üyelerimiz Nurettin Elbir "Emeksiz Turan" şiiriyle, Hasan Koca ise Orhan Veli'den bir şiirle katkıda bulundu. Etkinliğimize katılarak buluşmamızı unutulmaz kılan halk müziği sanatçıları Figen Genç, Yeter Sarateş,

Yavuz Canpolat, Tahsin Başbuğa ve Umut Yurdusar türkülerini bizimle paylaştılar. Hüzünlü anların yaşandığı etkinliğin kitap imza kısmında ise; şair yazar Olgun Şensoy "Hüzne Mektuplar" ve "Yağmurlu Kentin Şemsiyesi"

adlı kitaplarını, küçük yazar Ali Aydın ise "Rende Adam ve Bal kabağı" adlı çocuk kitabını imzaladı. Etkinliğin sonunda katılımcılara Dernek Genel Başkanı A. Hüsrev Özkara tarafından teşekkür belgesi takdim edildi.

TOD BATI AKDENİZ ŞUBESİ ETKİNLİKLERİ

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ BATI AKDENİZ ŞUBESİ (TODBA) KÜLTÜR GEZİSİ FRİG VADİSİ VE ESKİŞEHİR

Bu yazıyı kaleme almayı, TODBA'nın Eskişehir gezisinde bir Eskişehirli olarak bize kenti gezdiren, özveriyle her isteğimize yanıt veren, bildiklerini bitmeyen bir enerji ve coşkuyla anlatan değerli dostumuz Dr. Nejat Çelik aklımıza getirmiştir. Hatta kendisi bir yazı hazırlayıp bize göndererek bizi bu konuda özendirmiştir.

Önceleri, TODBA kültür gezilerinin TÜRSAB yasasına uygun olarak düzenlenip yürütülmesi için, Dr. Hüseyin Z. Usta, emekliliğinden sonra kurduğu bir turizm firması sahibi olarak gereken desteği sağlamıştı. Dr. Usta bu kez, yalnızca acente desteği değil, sahip olduğu rehberlik lisansı ile de değerli ormancı dostlarla birlikte gezilere katılarak, bilgilerini paylaşmaktadır. 2024'ün Kasım ayı başlarında Hattuşaş- Kapadokya gezisini düzenlemiş ve rehberliğini yapmıştır. TODBA üyelerinin tarihe ve kültüre gösterdikleri ilgi, gezi programına aksatmadan uymaları ve güzel dostluk ilişkileri, bu geziyi her açıdan mükemmel kılmıştır.

Eskişehir gezisi ilk kez 2019 yılında planlanmıştı. TODBA'nın

davetlisi olarak 30.01.2019 tarihinde Antalya'ya gelen Dr. Nejat Çelik, 'Eski ve Yeni Eskişehir' adlı bir sunum gerçekleştirmiş ve Eskişehir'e bir gezi düzenlemesini önermişti. Bu öneri gündeme alınmış ama pandemi buna izin vermemiştir. Çelik, yine TODBA'nın davetlisi olarak 20.11.2024'de geldiğinde 'Yaprak Sanatı' adlı bir sunum gerçekleştirmiş ve Eskişehir'e gezi önerisini yinelemiştir. Bu son öneri TODBA'da hemen gündeme alınmıştır. Gezinin organizasyonunu yine Dr. Usta üstlenerek, TODBA Şube Başkanı Mustafa Necati Baş ve Yönetim Kurulu üyesi Mehmet Türkkân ile iş birliğinde gezi programını yapmış, otelleri ayarlamış ve rehberliğini yapmaya karar vermiştir.

TODBA üyelerimiz ve ailelerinden oluşan 42 kişilik grubumuz, TOD Batı Akdeniz Şube Başkanımız Mustafa Necati Baş'ın da katılımıyla 09 Mayıs 2025 Cuma günü saat 8:00'de Antalya Müzesi önünden, güzel bir bahar sabahında geziye başlamıştır. Gezi grubumuzun bir şansı da geziye sevgili eşiyle birlikte katılan Terzan Gürbüz'dür. Yalnızca fotoğraf ve video çekimlerindeki teknik bilgi ve becerisiyle değil,

her konuda herkese yardımcı olması, geniş genel kültür birikimiyle bilgilerini paylaşmasıyla gezimize değer katmıştır.

Frigya topraklarına girdiğimizde, Rahmetli meslektaşımız ve sevgili dostumuz rehber Süleyman Dingil'in "Frigya'dan Pamfilya'ya, Bitkiler, Tarih, Mitoloji" adlı kitabının 55. sayfasında yer verdiği, çocukluğunda Keçiborlu'da yaşlı bir ninenin ona anlattığı masalı hatırladık:

Bir kral varmış, gece gündüz paralarını sayarmış. Tanrıya daha çoğu için yalvarmış. Günün birinde isteği gerçekleşmiş: tuttuğu her şey altın olmaya başlamış. Ama ekmek de altın olunca yiyememiş. Kızını sevmek için eli değince kızı da altın olmuş. Tanrılara bu kez düştüğü durumdan kurtulmak için yakarmış. Tanrıları affetmiş, bir daha aç gözlülük yapmamış.

Özetleyerek verdiğimiz bu masal, değdiği her şey altın olan Frig Kralı Midas'ın öyküsüdür. Halk destanlarının binlerce yıl ağızdan ağıza nasıl bize kadar ulaştığını gösterir. Keçiborlu halkının Frigler'den gelmiş olabileceğini de düşündürmektedir.

Aynı kral ile ilgili ikinci bir öykü de Midas'ın Kulakları'dır. Kır Tanrısı Pan ile çoban ve Müzisyen Tanrı Apollo arasında bir müzik yarışması yapılır. Yarışma hakemlerinden biri olan Midas oyunu Pan'a verince Apollo onun müzikten anlamayan kulaklarının ancak eşek kulağı olabileceğini söyler ve Midas'ın kulaklarını eşek kulağı yapar. Frig kühahını giyerek kulaklarını gizleyen Midas'ın bu durumunu yalnızca berberi görür. Ama kral onun bu durumu içinde tutmasını emredince, berberin karnı şişmeye başlar. Bir gün Büyük Menderes'in doğduğu yere gelir ve kamışlara eğilerek Midas'ın eşek kulaklı olduğunu fısıldadığında berber iyileşir. O günden sonra her rüzgar estiğinde kamışlar, berberin sözlerini tekrarlar: *"Midasın kulakları, eşek kulakları"*.

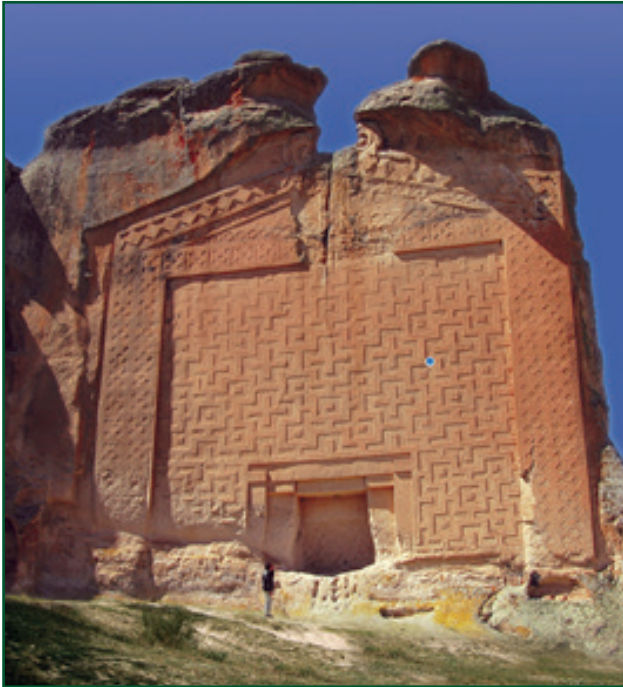
Afyon'u geçtikten sonraki ilk durağımız Eskişehir'in Seyitgazi ilçesine bağlı Kümbet köyüdür. Burada bir Selçuklu kümbeti olan **Himmet Baba Türbesi** ziyaret edilmiş, Aslanlı Mabet denilen **Frig Mezarı** ve kayala-

ra oyulmuş, değişik dönemlerde kullanılmış **Yarımağa Konağı** gezilmiştir.

Saat 15:30 – 16:30 arasında da, Friglerin dini başkenti olan **Midas Yazılıkaya** öğreni yeri gezilmiştir.

Resim 1. Solda Himmet Baba Türbesi, sağda Arslanlı Mabet (Solon'un Mezarı).

Resim 2. Sol: Üzerinde Midas'ın adı olan Frig yazıllarının bulunduğu Yazılıkaya. Sağ: kayaya oyulmuş merdivenler (MÖ 8. yy)

Frigler ve tarihi konusunda, birbirini pek tutmayan, antik yazarların verdikleri bilgiler ve tam çözülememiş Frig yazıtları yeterli değildir. MÖ 12. yüzyılda boylar halinde Anadolu'ya girmeye başlamışlar, MÖ 8. yüzyılda güçlü bir devlet olarak Marmara kıyılarından Kızılırmak'a kadar bölgeye egemen olmuşlardır. Bilinen ilk kralları Gordios ve son kralları da onun oğlu Midas'tır. MÖ 7. yy. içinde Kimmer saldırısıyla yıkılmış, küçük topluluklar halinde 500-600 yıl daha kültürlerini sürdürmüşlerdir.

Son olarak Seyitgazi'deki etkileyici bir yapı olan ve Anadolu'daki ilk Türkçe yazıtın bulunduğu **Seyit Battal Gazi Külliyesi** gezilmiş, Battal Gazi'nin türbesi ziyaret edilmiştir (Resim 3).

Resim 3. Seyit Battal Gazi Külliyesi

19:30 dolayında vardığımız Eskişehir'de, Odunpazarı semtinde iki ayrı butik otelde kalınmıştır. Bunlardan biri, serbest orman mühendisliği yapan bir meslektaşımızın ortak olduğu oteldir.

Ertesi gün saat 9:00'da kent gezimiz başlamıştır. Zaman dar-

lığından bir güne sığdırmaya çalıştığımız Eskişehir programımıza **Sazova Bilim, Kültür ve Sanat Parkı**'nda başladık (Resim 4). Bizi bir can dostumuz olarak karşılayan TOD üyemiz Dr. Nejat Çelik, Eskişehir yerel gezi rehberliğimizi üstlenmiştir. Dr. Çelik, Parkın ilk kuruluş aşama-

Resim 4. Sazova Bilim, Kültür ve Sanat Parkı'nda TODBA grubu ve Dr. Nejat Çelik.

sında bitki seçimi, yapay gölet sızdırmazlığı, arazi plastisitesi, toprak-su analizi vb. konularda ormancılarının yaptığı önemli katkıları anlatmıştır.

Hızlı bir park turundan sonra ülkemizin 81 ilini temsilen, doğallıkları bozulmadan getirtilerek orman fidanlığı yerleşkesi içerisinde 2017 yılında 5 bin m²'lik açık alana kurulan ve günümüze dek 8 binden fazla ziyaretçinin resmi izin alarak gezdiği **OGM Kayaç Parkı**'na geçilmiştir. Burada parkın kurucusu olan Dr. Çelik, parka gelen kayaçları tanıtarak, ormancılık-ağaçlandırma-fidanlık açısından taş-toprak ilişkilerini coşkulu bir biçimde anlatmıştır (Resim 5).

Sonra Odunpazarı'na dönmüş ve bilim insanı, sanatçı sporcu ve siyasetçi gibi 150'den fazla ünlü kişinin birebir ölçüler-

Resim 5. Dr. Nejat Çelik'in, OGM Kayaç Parkı'ndaki sunumu.

de sergilendiği ünlü **Balmumu Heykel Müzesi** hayranlıkla gezilmiştir (Resim 6).

Öğle yemeğinde meşhur çiğbö-reğini yemek üzere gittiğimiz yer, **Odunpazarı**'ndaki Saklı Bahçe'dir.

Eskişehir Orman Bölge Müdürü İsmail Çetin ile Eskişehir TOD il Temsilcisi Hakan D. Durmuş grubumuza hoş geldiniz demek için gelmiş ve üyelerle sohbet etmişlerdir (Resim 7).

Resim 6. Atatürk ve manevi kızı Ülkü'nün müzedeki mum heykelleri.

Resim 7. Hüseyin Z. Usta, Hülya Şirin, Bölge Müdürü İsmail Çetin ve TOD temsilcisi Hakan Durmuş

Öğleden sonra, Dr. Çelik, Odunpazan Evleri ve klasik ahşap mimarisi konusunda bilgi vermiş ve ardından **Porsuk Çayı**, adalar mevkii gezilmiştir (Resim 8). Burada gondolların çalışması ve mimari güzellik katılmış köprüler hayranlık vericidir. Gezi sonundaki serbest zaman öncesi, Prof. Dr. Büyükerşen'in yaptığı, kentin dört bir köşesini donattığı en yeni heykellerden biri olan ana-kız ve erkek çocuk heykeli görülmüş, yapılan alışverişlerde yöresel ürünler, hediyelikler alınmıştır. Ardından, serbest zamana geçilmiştir. Kimi üyelerimiz, Eskişehir'in renkli ve eğlenceli olan gece hayatını yerinde görme fırsatı bulmuştur.

11 Mayıs 2025 Pazar sabahı Eskişehir'den ayrılıp 100 km gittikten sonra **Göynüş Vadisi**'ndeki çok

Resim 8. Eskişehir Odunpazan evleri ve Porsuk Çayı'nda gondol..

etkileyici Frig anıtları olan **Ars-lantaş** ve **Yılantaş** gezilmiştir (Resim 9). Ardından Ayazini'ndeki kayadan oyma kiliseyi ziyaret edilmiştir. Sonra yola devam edilmiş ve birkaç küçük moladan sonra öğle yemeği Burdur'da yenilmiş ve ardından **Burdur Arkeoloji Müzesi**'ni gezilmiştir.

Güzel anılarla dolu üç günün ardından 18:30 dolayında, salimen Antalya'ya döndük. Bir başka gezi etkinliğinde buluşma dilekleri ile vedalaştık. 100. yılını geride bırakan Derneğimiz sayesinde, birlik içinde ve kardeşçesine, gördüğümüz güzellikleri bilgiyle paylaşmanın mutluluğunu yaşadık.

Resim 9. Göynüş Vadisi, Yılantaş kaya mezarı kalıntıları.

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİNİN 100 YILI SERGİSİ ADANA'DA SERGİLENDİ

İlhan TAŞ - TOD Adana Temsilcisi

Derneğimiz Adana Temsilciliği tarafından Seyhan Belediyesi işbirliği ile Seyhan 100. Yıl Çırçır Sanat Merkezinde, "Türkiye Ormancılar Derneğinin 100 Yılı Sergisi" açıldı. Serginin açılışı 15.02.2025 tarihinde; Seyhan Belediye Başkanı Av. Oya Tekin, TOD Adana Temsilcisi İlhan Taş, TOD üyeleri ve misafirler eşliğinde yapıldı. Eski çırçır fabrikasının modern sanat merkezine dönüştürüldüğü Seyhan Belediyesi 100. Yıl Çırçır Sanat Merkezinde yer alan sergi, 20.02.2025 tarihine kadar açık kaldı.

Sergiyi gezen sanatseverler, doğa ve ormanların yıllar içindeki değişimi ile Derneğimizin 100 yıllık tarihçesini keşfettiler.

TOD ENGEL TANIMIYOR

Mehmet BİLGİ - TOD Ankara Temsilcisi

Engelli bireylerin sosyalleşmesi, yaşam becerileri kazanması ve kişisel gelişimleri için hizmet vermekte olan Çankaya Belediyesi Aşık Veysel Engelsiz Yaşam Merkezi Merkezine devam eden çocuklar ve gençler ile 24.05.2025 tarihinde, Derneğimizin Ankara Kızılcahamam Gümele köyünde bulunan TOD 100. Yıl Ormanında fidan dikim etkinliği ve piknik gerçekleştirildi.

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİNİN 100 YILI SERGİSİ BOLU'DA SERGİLENDİ

Kanber ÖZTOPRAK - TOD Bolu Temsilcisi

Cumhuriyetle birlikte kurulan ve bir asrı geride bırakan Türkiye Ormancılar Derneği (TOD), kuruluşunun 100. yılını ülke genelinde düzenlediği anlamlı etkinliklerle kutlamayı sürdürüyor. "Ormanlara Adanmış 100 Yıl" temasıyla hazırlanan özel sergi, Ankara ve Adana'nın ardından bu kez Bolu'daki sanat-severlerle buluştu.

Derneğimiz Bolu Temsilciliğinin Bolu Belediyesi işbirliği ile "Türkiye Ormancılar Derneğinin 100 Yılı Sergisi", Bolu Belediyesi Ressam Mehmet Yücetürk Sanat Merkezinde 21-28 Mart 2025 tarihleri arasında ziyaretçilerini ağırladı. Açılışa Bolu Vali Yardımcısı Abdullah Şen, Bolu Orman Bölge Müdürü Celal Kanbur, Bolu TEMA Temsilcisi Hülya Demirel, Ziraat ve Makina Mühendisleri Odası temsilcileri, çeşitli sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, muhtarlar, kooperatif başkanları, üyelerimiz ve vatandaşlar katıldı.

BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ORMAN FAKÜLTESİNDE KORUNAN ALANLAR SEMİNERİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Cemal TÜREYEN - TOD Bursa Temsilcisi

Derneğimiz Genel Başkanı A. Hüsrev Özkara'nın konuşmacı olarak katıldığı "Dünyada ve Ülkemizde Korunan Alanlar" konulu seminer, Bursa Teknik Üniversitesi (BTÜ) Orman Fakültesinde gerçekleştirildi. BTÜ Orman Fakültesi akademik personeli ve lisans öğrencilerinin katılım sağladığı etkinlikte, TOD Genel Başkanı A. Hüsrev Özkara, Türkiye'de doğa koruma uygulamalarında yaşanan sorunlar ve yapılması gerekenler hakkında bilgiler vererek, korunan alanların önemine dikkat çekmek amacıyla Derneğimizin yaptığı faaliyetlerden bahsetti.

Özkara konuşmasında; "28.12.2024 tarih ve 32766 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 'Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 175)' ile Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde bağlı kuruluş olarak yeniden yapılandırılmasının yerinde bir düzenlemedir. Ancak bu düzenlemenin sonrasında yapılan atamalarda orman mühendislerinin devre dışı bırakılmıştır. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün kurumsal yapısının bilinçli bir şekilde dönüştürülerek başka bir bakanlığa bağlanması

çalışmalarının yapıldığını görüyoruz. Gözden kaçırılmasın ki 1948 yılından itibaren ülkemizde doğa koruma ve korunan alanlar konusunda öncülük yapan, bu günlere taşıyan orman mühendisleridir. Bu sinsice yürütülen süreci emekli meslektaşlarımızın, çalışanlarımızın ve orman fakültelerindeki hocalarımızın ve öğrenci arkadaşlarımızın dikkatine sunuyorum. Orman mühendislerini; 1948 yılın-

dan beri öncülük ettiği korunan alanlar konusundaki 77 yıllık emeğine mutlaka sahip çıkmaya ve uyanık olmaya çağınıyorum." ifadelerine de yer verdi.

Bu seminerin gerçekleşmesinde katkılarını esirgemeyen BTÜ Orman Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Murat Ertaş ve Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Oğuzhan Sankaya başta olmak üzere, akademik personele ve öğrencilerimize teşekkür ediyoruz.

DENİZLİ BİYOÇEŞİTLİLİĞİ VE İKLİM KRİZİ İLE MÜCADELE PANELİ YAPILDI

Zeki DOĞMAZ - TOD Denizli Temsilcisi

Türkiye Ormancılar Derneği Denizli Temsilciliği ile TEMA Denizli İl Temsilciliği tarafından, Pamukkale Üniversite Fen Fakültesi Botanik Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Gürkan Semiz moderatörlüğünde “Denizli Biyoçeşitliliği ve İklim Krizi İle Mücadele” konulu panel 17.05.2025 tarihinde Denizli Büyükşehir Belediyesi Nihat Zeybekçi Kongre ve Kültür Merkezinde gerçekleştirildi.

Panelde açılış konuşmasını yapan TOD Genel Başkanı A. Hüsrev Özkara, ülkede ormanlarımız ve ormancılığımızın durumu hakkında özetle bilgiler aktardı. Panele konuşmacı olarak katılan Orman Mühendisi Rasim Çetiner “Geçmişten Günümüze Denizli’nin Biyoçeşitliliği”, Prof. Dr. Ali Kavgaçı “İklim Krizi, Yanlış Arazi Kullanımı ve Orman Yangınlarının Ekosistem Üzerine Olan Etkileri” konularında sunumlarını yaptılar.

DOĞAYA BİR KIVILCIM YETER!

Deniz Hakan DURMUŞ - TOD Eskişehir Temsilcisi

Türkiye Ormancılar Derneği Eskişehir Temsilciliği tarafından 21 Mart Uluslararası Ormanlar Günü etkinliği kapsamında, 21 Mart 2025 tarihinde, Ziraat Mühendisleri Odası Eskişehir Şubesi ve TEMA Eskişehir İl Temsilciliği ile birlikte, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Taşbaşı Kültür Merkezinde "Doğaya Bir Kıvılcım Yeter!" konulu panel düzenlenmiştir.

Moderatörlüğünü Dr. Nejat Çelik'in yaptığı panele konuşmacı olarak; Orm. Yük. Müh. Vehbi Tutmaz, Ziraat Yük. Müh. Selma Güder ve AFSÜ Öğretim Görevlisi Ali Telli katılmıştır. Orman yangınları konusunda farkındalık yaratmak amacıyla düzenlenen panelin sonunda katılımcılara teşekkür belgesi verilmiştir.

TOD İZMİR TEMSİLCİLİĞİ ETKİNLİKLERİ

YANGINA DİRENÇLİ YERLEŞİM YERLERİ PROJESİ ÇALIŞMALARIMIZ

Kenan ÖZTAN - TOD İzmir Temsilcisi

Türkiye Ormancılar Derneği ile İzmir Büyükşehir Belediyesinin ortak yaptığı “Yangına Dirençli Yerleşim Yerleri Projesi” protokolü kapsamında, İzmir-Kemalpaşa ilçesi Yukarıkızılcı köyünde 2023 yılında ilk çalışma yapılmıştı. Bu yıl da bu doğrultuda öncelikle çalışma yapılacak köyü (buralar artık mahalle oldu ama biz yine de köy diyeceğiz) belirleyerek işe başladık.

12.12.2024 tarihinde, Bergama’da çalışan TOD İzmir Tem-

silcisi Mustafa TONAY ile “bir orman yangını ile karşılaşıldığında köy halkının en üst derecede zarar göreceği köyleri” değerlendirdik. Bergama ilçesinin Halilağalar, Oruşlar, İkizler, Çobanlar, Armağanlar, Kaşıkçı, İncecikler ve Yerlitahtacı köyleri ile Kınık İlçesinin Kocaömerli, Çanköy ve Bağalan köyleri çalışılabilecek köyler olarak belirlendi. Bu köyler Google Earth görüntüleri ve orman amenajman haritaları üzerinden ikinci

bir değerlendirmeye tabi tutuldu. Sonuçta Kınık’ın Çanköy ve Bağalan; Bergama’nın İncecikler ve Yerlitahtacı köylerinin görülmesine karar verildi.

27.12.2024 tarihinde bu dört köye gidilerek yerinde değerlendirme yapıldı. İlk incelemeden sonra Kınık köylerinden vaz geçilerek, Bergama’nın İncecikler ve Yerlitahtacı köylerinde çalışma yapılmasına karar verildi.

Kınık-Çanköy

Bergama-İncecikler

Bergama-Yerlitahtacı

Yerlitahtacı-Değerlendirme toplantısı

7 Ocak 2025 günü Derneğimiz üyeleri yangın konusunda uzman Vehbi Tutmaz ve Ali Osman Başlı olmak üzere Mustafa Tonay ve A. Kenan Öztan ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kırsal Alan ve Orman Yangınları Şube Müdürü Şerife Güzel ve Engin bey ile birlikte önce Ber-

gama-İncecikler köyüne gittik. Son yerel seçimde köyde muhtarlık için çıkan çekişme sonucu köy halkının bölünmüş olduğu, muhtarın köyde oturmaması nedeniyle köy halkıyla iletişiminin yetersiz olduğu sonucuna ulaştık. Bu nedenle köyden 5-6 kişinin bu çalışmalarda gönül-

lü olarak katılacağını belirledik. Buradan Bergama-Yerlitahtacı köyüne geçtik. Burada kadın ve gençler de dahil yaklaşık 40 kişinin toplantı için hazır bulunduğunu görünce hedef köy kendini belli etmiş oldu. Ancak yine de her iki köy proje için çalışmaya değer bulundu.

İncecikler köy kahvesi

İncecikler köy içi inceleme

Yerlitahtacı ön değerlendirme toplantısı

Yerlitahtacı yangın risk noktalarının belirlenmesi

11 Şubat 2025 tarihinde her iki köye birlikte tekrar gidildi. Köylerin içleri gezildi. Yangın risk noktaları ve özellikle alanların koordinatları alındı.

20 Şubat 2025 tarihinde Vehbi Tutmaz, A.Kenan Öztan, Şerife Güzel ve Yerlitahtacı Köyü

Muhtarı Veli Mantar ile birlikte Bergama Kaymakamı, Belediye Başkanı, Bergama İlçe Jandarma Komutanı, Bergama Orman İşletme İşletme Müdürü ve Bergama Çevre Platformu ziyaret edilerek; projeyi, amaçlarını, yaptığımız işleri ve bundan son-

ra yapacaklarımızı anlattık. Belediye Başkanlığından ve Orman İşletme Müdürlüğünden beklediğimiz destekleri konuştuk.

“Yangına Dirençli Yerleşim Yerleri Projesi” kapsamında çalışmalarımız devam etmektedir.

Bergama Belediye Başkanı ziyareti

Orman İşletme Müdürlüğü ziyareti

Bergama Çevre Platformu ziyareti

Bergama Jandarma Komutanlığı ziyareti

OKULLARDA YAPILAN EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Kenan ÖZTAN, Aysun KARACA - TOD İzmir Temsilcisi

TOD İzmir Temsilcisi Kenan Öztan, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı İtfaiye Daire Başkanlığı Kırsal Alan ve Orman Yangınları Şube Müdürü ile Kemalpaşa İlçesi, Yukarıkızılca İlkokuluna bir eğitim gerçekleştirdi. Yukarıkızılca köyünde, geçtiğimiz yıl "Yangına Dirençli Yerleşim Yerleri Projesi" kapsamında çalışma yapılmıştı. Bu yıl da 1. sınıf öğrencilerine Derneğimizin hazırladığı sunum eşliğinde doğa sevgisi, orman nedir ve faydaları konuları anlatıldı. Derneğimizin boyama kitabı ve kalem kutuları dağıtılarak, okulun bahçesinde nasıl dikileceğini anlatılarak fidan dikimi gerçekleştirildi.

TOD İzmir Temsilcisi Aysun Karaca ve üyemiz Fuat Karaca tarafından İzmir, Bornova Ömer Seyfettin İlkokulunda öğrencilerle “Doğa ve İnsan” konulu eğitim gerçekleştirildi. Animasyon film izletildikten sonra öğrencilerle, doğal çevreyi korumanın ve temiz tutmanın önemi hakkında sohbet edildi. Derneğimizin eğitim materyalleri öğrenciler tarafından çok beğenildi.

TOD İzmir Temsilcisi Aysun Karaca ve üyemiz Fuat Karaca tarafından İzmir, Bornova Malazgirt İlkokulunda gerçekleşen eğitim çalışmasında öğrencilere “Doğa ve İnsan” konulu animasyon film izletildikten sonra öğrencilerin soruları cevaplandırıldı. Derneğimizin eğitim materyalleri öğretmenlerimiz ve öğrenciler tarafından çok beğenildi.

ORMAN OYUNLARI OLİMPİYATI BİLGİLENDİRME TOPLANTISI

Aysun KARACA - TOD İzmir Temsilcisi

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği ve Orman Endüstri Mühendisliği Bölümleri öğrencilerine, bu yıl dördüncüsü Ankara Büyükşehir Belediyesi Ata Çiftliği'nde düzenlenecek olan “Orman Oyunları Olimpiyatı” hakkında bilgilendirme toplantısı yapıldı. Toplantıya TOD İzmir Temsilcisi Aysun Karaca ile üyemiz Fuat Karaca katıldı. Öğrenci ve sorumlu akademik personele Türkiye Ormancılar Derneğinin tarihinden ve yaptığı faaliyetlerden kısaca bahsedildikten sonra

“Orman Oyunları Olimpiyatı”nı neden düzenlediğimizi, organizasyonun içeriği, programı ve oyunlar hakkında bilgiler verdiler. Geçen yıl 12 orman fakültesinden 11’inin oyunlara takım olarak katıldığını sadece Katip Çelebi Üniversitesi Orman Fakültesinin temsil edilmediğinin vurgulandığı toplantıda, Dernek olarak hedefimizin “Orman Oyunları Olimpiyatı”nda tüm orman fakültesi öğrencilerini takım olarak bir araya getirmek olduğu ifade edildi.

YEREL YÖNETİMLERDE MÜHENDİS OLMAK

Aysun KARACA - TOD İzmir Temsilcisi

TOD İzmir Temsilciliği olarak, yerel yönetimlerde mühendis olmak ve istihdam sorunlarını tartışmak üzere temsilcilik binamızda meslektaşlarımızla bir söyleşi gerçekleştirdik. Söyleşiye İzmir ve Manisa illerinde serbest çalışan ya da işsiz orman mühendisi meslektaşlarımız katıldı.

Kamu hizmetlerinin topluma ulaştırılmasında yerel yönetimler çok önemli bir yere sahip olduğu halde, yerel yönetimlerin tüm plan, politika, karar, düzenleme ve uygulamalarında istihdam edilen personelin dağılımında, mesleğimiz dezavantajlı durumdadır. Yerel yönetimlerin kamusal hizmetlerini yeterince yerine getirememesinde en önemli sorun, uzmanlık alanına göre yeterli sayıda mühendis/mimar istihdam edilmemesidir. Özellikle orman mühendisliği gibi mühendislik dallarına, yerel yönetim politikalarında yete-

rince yer verilmediğinden mesleğimiz tanınmamakta, diğer taraftan orman mühendisliğinin konusu olan işler ziraat mühendisi, inşaat mühendisi ya da peyzaj mimarı gibi diğer teknik personel tarafından yürütüldüğünden, yanlış yapılan işler açısından da mesleğin itibarı ze-

delenmektedir. Bir taraftan yerel yönetimlerde orman mühendisine ihtiyaç varken diğer taraftan istihdam edilen orman mühendisi sayısındaki yetersizlik, özellikle işsiz meslektaşlarımız tarafından vurgulanan konular arasında yer alıyor.

DOĞA YÜRÜYÜŞÜ

Kenan ÖZTAN, Aysun KARACA, Mustafa TONAY - TOD İzmir Temsilcisi

31 Mayıs 2025 Cumartesi günü TOD İzmir Temsilciliği olarak Ege Orman Vakfı ile birlikte bir doğa yürüyüşü düzenledik. Yürüyüş güzergahı olarak bu yıl yangına dirençli köy projesi çalışması yaptığımız Yerlitahtacı köyü ormanlarını seçtik. Gezimiz Geyikli Yangın Gözetleme Kulesinden başladı, Yerlitahtacı köyünde tamamlandı. Gezinin katılımcıları Ege Orman Vakfı gönüllüleri ile İzmir Büyükşehir Belediyesinde çalışan orman mühendisleri ve aileleri oldu. Başlangıç noktası karaçam ormanından başladı kızılçam ormanında sonuçlandı. Güzergah boyunca teknik ormancılık konuları ve flora konusunda bilgiler paylaşıldı. Yürüyüşün sonunda Yerlitahtacı kadınlarının yaptığı gözleme ve ayranla günü tamamladık.

TOD TRABZON TEMSİLCİLİĞİ ETKİNLİKLERİ

Yüksel KILINÇ - TOD Trabzon Temsilcisi

Kadın üyelerimizin nezdinde tüm kadınların kadınlar gününü kutladık.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günümüz yarınlar umut olsun...

Bu yılki "Uluslararası Ormanlar Günü"nü'nün teması olan "Ormanlar ve Gıda" çerçevesinde, ormanların dünya gıda güvenliği ve insan sağlığı üzerindeki vazgeçilmez rolüne dikkat çekmek amacıyla basın açıklamasını yaptık.

Orman Haftası kapsamında Yeşilova Mahallesi, Yeşilova Kemal Bülbüloğlu Ortaokulunda, 130 öğrenciye eğitim çalışmaları yapıldı. Nazik misafirperverlikleri için Okul Müdürü Mehmet Faik Kayagil'e, yönetici ve öğretmen kadrosu ile üyemiz Mustafa Altuntaş'a teşekkür ediyoruz.

Orman Haftası kapsamında Mimar Sinan Ortaokulunda 215 öğrenciye eğitim çalışmaları yapıldı. Nazik misafirperverlikleri için Okul İdaresine, öğretmenlerimize, üyemiz Mustafa Altuntaş'a teşekkürler.

Orman Haftası kapsamında Salacık Ortaokulunda 117 öğrenciye eğitim çalışmaları yapıldı. Nazik misafirperverlikleri için Okul Müdürü İbrahim Kalyoncu'ya, öğretmenlerimize, üyemiz Mustafa Altuntaş'a teşekkürler.

Orman Haftası kapsamında Yomra İlköğretim okulu, Erdoğan Anaokulu ve Prof. İhsan Koz öğrencilerine eğitim çalışmaları yapıldı. Nazik misafirperverlikleri için Okul İdarelerine ve öğretmenlerimize ile eğitimleri veren üyelerimiz Zeynep Baki, Hasan Teke ve Mustafa Altuntaş'a teşekkür ediyorum.

Orman haftası etkinlikleri kapsamında Prof. İhsan Koz İlkokulunda 35, Mimar Sinan Ortaokulu Fen ve Teknoloji ve Görsel Sanatlar Kulübünde 32 öğrenci ile birlikte, Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Fidanlık Müdürlüğüne Bağlı Of Fidanlık Şefliği'ne gidildi. Öğrencilere fidanlık çalışmaları hakkında bilgi verildi. Tohumdan ve çelikten fidan yetiştirme teknikleri uygulamalı olarak gösterildi. Of Orman Fidanlık Müdürü Savaş Ayvaz'a, Müdür Yardımcısı Murat Akbulut'a, Fidanlık Şefi Özgür Yılmaz'a ve Fidanlık Mühendisi Mihrişah Kınalı'ya göstermiş oldukları misafirperverlikten dolayı teşekkür ediyoruz. Dönüşte öğrencilere Çamburnu Piknik alanında ikramda bulunduk.

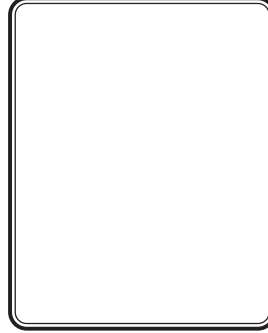
4 Nisan 2025 Cuma akşamı geleneksel Yeşil Gecemizi yaptık. Ortahisar Belediye Başkanımız Ahmet Kaya il dışında olmasından dolayı katılamamış ve çelenk göndermiştir. Nazik davranışından dolayı teşekkür ederiz. Aynı zamanda meslekte 50 yılını dolduran üyelerimiz Prof. Dr. Selahattin Köse, Sedat İbrahimgaoğlu, Hasret Atasoy, Ömer Faruk Altuntaş ve Yedigir Aydın'a mesleğe hizmetlerinden dolayı plaket verdik. Tüm katılım sağlayanlara teşekkür ediyorum.

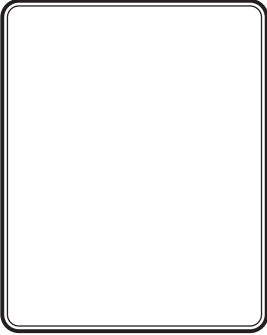
Vefat Eden Üyelerimiz

NEVZAT TATMAN
TARSUS, 1941
İ.Ü. Orman Fak. – 1967
MUĞLA, 13.05.2025

FARUK ÖZDEMİR
BOR, 1938
İ.Ü. Orman Fak. – 1965
NİĞDE, 08.05.2025

GÜVEN YAZICI
SELÇUK, 1942
İ.Ü. Orman Fak. – 1968
İSTANBUL, 08.07.2025

YILMAZ FIRAT
PÜLÜMÜR, 1965
İ.Ü. Orman Fak. – 1987
İSTANBUL, 17.06.2025

MUSTAFA BEKAR
TİREBOLU, 1939
İ.Ü. Orman Fak. – 1981
İSTANBUL, 22.07.2025

Sonsuzluğa uğurladığımız üyelerimize Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslek kamuoyumuza başsağlığı dileriz.

UYANIYOR*

Uyanıyor kırkbinler hey!..
Mutlu bir sabahın eşiğindeyiz
Birazdan güneş doğacak
Doğudan, batıdan
güneyden
kuzeyden

Uyanacak
Ülkenin tüm insanları
Ahmedi, Mehmedi
Hasanı Hüseyini
Uyanacak yıllarca uyuttuklarınız
Kördüğüm çözülecek...
Bundan böyle
Kalmayacak hiçbir gölge
Ve de gölgesinde kalmayacak
Hiç biri diğerinin
Çünkü güneşler
O denli parlak
O denli ıslıl ıslıl
Batmayacak güneşler.

Sen şair mi olmak istiyorsun
olacaksın.
Haksızlığı yeren
Eşitsizliği yeren
Dizeler yazacaksın.
Sen öğretmen mi olmak istiyorsun
Zeki bakışlı çocuk
Öğreteceksin
Büyük balıkların
Küçük balıkları yuttuğunu.

Sen başak mı dermek istiyorsun
dereceksin.
Altın sarısı başaklar senin
Yağız yağız topraklar senin
Terini sık, gömleğini kurut rüzgârda.

Özgürlük türküleri söyle
Çünkü uyanıyor Türkiye.

Prof. Dr. Metin SARIBAŞ**

*Saribaş, M., 1968. Yeşil Ufuk Dergisi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti Yayın Organı, İstanbul, Sayı:108, s:5.

**1946 yılında Artvin Hopa Balık köyünde doğan Prof. Dr. Metin SARIBAŞ, 1969 yılında İÜ Orman Fakültesinden mezun oldu. Askerlik görevini tamamladıktan sonra, 1971-1976 yılları arasında Artvin- Ardanuç ve Kırklareli- Dereköy'de Orman İşletme Şefi olarak, 1976- 1994 yılları arasında İzmit Kavak ve Hızlı Gelişen Yabancı Tür Orman Ağaçları Araştırma Enstitüsünde şube müdürü ve araştırma uzmanı olarak çalıştı. 1989 yılında İÜ Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü Orman Botaniği kürsüsünde Prof. Dr. Burhan Aytuğ'un yönetiminde doktorasını tamamladı. 01.02.1994 tarihinde Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Bartın Orman Fakültesine Yardımcı Doçent olarak atandı. 27.10.1997 yılında Orman Botaniği doçenti oldu. 1994- 1997 yılları arasında ZKÜ Bartın Meslek Yüksekokulu müdürlüğü, 1999-2004 yılları arasında Orman Mühendisliği Bölüm Başkanlığı yaptı. 2004-2007 yılları arasında Dekan Yardımcılığı, 2007-2010 yıllarında Bartın Orman Fakültesi Dekanlık görevini yürüttü. 1994 yılından itibaren de Orman Botaniği Anabilim Dalı başkanlığını sürdürdü. Dendroloji, bitki morfolojisi, sistematik botanik, süs bitkileri, odun anatomisi, biyo-çeşitlilik, etnobotanik, kavakçılık konularında 150'yi aşkın yayını bulunmaktadır.

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği

Cumhuriyet Mah. Tuna Cad. No:5/8
06420 Kızılay / Çankaya / Ankara
T. 0.312 433 84 13 **F.** 0 312 433 26 64

www.ormancilarderneği.org

Tod Ormancılar Drnğı

@ormancilarderne

turkiyeormancilarderneği

Türkiye Ormancılar Derneği

Üyelik Aidatları İçin

Türkiye Ormancılar Derneği
Ziraat Bankası - Yenışehir Şubesi
Şube Kodu 471

IBAN TR25 0001 0004 7139 7751 3950 02 (TL)

Hesaplarımıza yaptığınız
üyelik aidatı ve diğer ödemeleriniz için
Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası
şubelerinden kesinlikle
herhangi bir masraf alınmayacaktır.

Derneğimizin yıllık üyelik aidatı 120 TL'dir